

Akugu Ma Dɔgba 'Ba Pɔlo Zi Kanisa Ma KORINITO

^I Ma Pɔlo mo ame Bɔko'ba kigeli ma 'deni gɔ ako'dɔko abo rɔ bɔ laja 'ba Yɛsu Kurisitɔ ne, ze ti Sɔsetene bɔ lɔndɔ ze, dumɔtɔ ye pili. ^{II} Mɛdi mugu ame ziye kpe kanisa 'ba Bɔko'ba ma mi Korinito, kpe ame ga Bɔko'ba kidɛki ye 'deni rɔ 'ba bo ga rɔ akɔtɔ ti Yɛsu Kurisitɔ gbɛ mi rɔ kodɔ'bo ti ma konzi mɔtɔ ga ame mi dɔliɲɔ nime pili kɛdi kumɔtu ti mɔyi bo Yɛsu Kurisitɔ ɲere 'bɛnni ame kina gbɛ rɔ ɲere ze ne.

^{III} Lende kɛyi ti yɛyi abo 'ba Bɔko'ba 'bu ze ti 'ba ɲere ze Yɛsu Kurisitɔ koloma kɔtɔ tiye.

Yɛyi Ti Kurisitɔ

^{IV} Mɛdi nduwɛ rɔ to'dɔ yɛɛ'di mo zi bo Bɔko'ba ma gɔ lende 'be gɔ mi kɛyi nime bo ko'dɔ 'deni ziye kpe ma rɔ akɔtɔ ti Yɛsu Kurisitɔ ne. ^V Bo odɔ mɔri 'deni dɔye ki'di akikali gbɛ ti kpa kikali lende 'deni ziye. ^{VI} Kina gbɛ ɲgira'da 'ba laja 'ba Kurisitɔ alo 'deni ɲgi miye, ^{VII} kɔcɔke dɛ du te di dɔ yɛyi ma Bɔko'ba kɛdi ko'dɔ pili ziye naga mi kɔmɔ ki'di 'be gɔ tako 'ba ɲere ze Yɛsu Kurisitɔ tileme rɔ bo. ^{VIII} Bo na ɲgi ti kogbɔ ye kɔ'bɔke ti mi kɛddi ɲbɔ kɔmɔ mi kada ma rɔ ɲburuɲburu 'ba dɔliɲɔ nime kota ye kinza bɔti mɔtɔ rɔye mi kada 'ba tako abo nima. ^{IX} Bo Bɔko'ba na me kidɛki ye 'deni mi rɔ kodɔ'bo ti kole abo Yɛsu

Kurisitö ñere ze nime kina bo bo tuyi mi lende abo na de.

Lamo Ti Ro Koza

^X Kpe löndö ma ga, medi mi'di ame zije ti közi kakpa 'ba ñere ze Yesu Kurisitö. Utike do lende 'be bi koto kinza ro koza yimo. Odo'böke miye ñburu koto mi meri 'be gbi ti lende kiya 'be ga. ^{XI} Römöyi muwö lebä mo bine e'be Kulöwë ga iyeti zö tégë lamo edi 'deni mi löngö ye yayi. ^{XII} Kpe lende 'be pili ro goye, ya moto ga ebe tiya mo te, "Ma 'bama mösö go Polo," ya moto ga iya 'benni te, "Ma 'bama ro 'ba Apolo," moto ga tégë, "Ma 'ba Pitörö na," tine ya moto ga iya 'benni te, "Ma 'ba Kurisitö na." ^{XIII} Wa'di ga na tara? Kurisitö mo ebe koza mini 'deni? Polo na me kutöti köle bine do ñgeri goye ne? Obapatisi ye ro bo kösö go Polo ga?

^{XIV} Yee'di kedä zi Boko'ba, 'bama mobapatisi ama boto de di mi löngö ye yayi. Bilaka ma mobapatisi na ñge ro Kurisipö ni ti Gayo. ^{XV} Kina kinza boto moto kebe kiya de te obapatisi bo ro bo kösö gama. ^{XVI} Tine moto e'be Setepana ga na ñge mobapatisi. Momeri 'bama boto moto ma mobapatisi 'böwu di go ame inza kpe. ^{XVII} Kurisitö oja ma de tobapatisi bilaka, tine oja ma tuwöwö laja laka abo. Kina bo oja ma de gbi 'do tuwöwö mo ti akikali 'ba mi do bilaka lesi kinza kuburu bi 'ba tutöti Yesu nime ra yaga.

Akikali Ma Laka

^{XVIII} Römöyi töle 'ba Kurisitö do ñgeri nime ma di zinni lijë ma 'deni ro a 'ba töle naga nima inda ñgi kozo lende sari. Ne ma di zize ze ame

këdi kómó ze ne ileme ngi ró tigo 'ba Boko'ba. XIX Mi buku 'ba Boko'ba yayi iya te, "Ti mirasi mi akikali 'ba bó lende kikali ni yaga. Kina ti milikó mi kómó kandi 'ba bó kómó kandi ni yaga."

XX Ne ódó kina këdi 'deni te tine lijé bó lende kikali ni édi 'deni yala nati? Kina gbí lijé ma ró bó kómó kiyandi 'ba kö'du ki'di mo töné ga lijé édi 'deni yala nati? Lijé bó kpa kitigo mo töné ga édi 'deni yala nati? Kina me Boko'ba kileme 'deni bine akikali 'ba doliño nime ka ngi ró wa sari. XXI Römöyí bo Boko'ba ti akikali dó kiteli abo i'di tikali bo 'deni konya dönñi lijé bilaka lesi ti akikali ma 'bënni mo töné. Tine ma ki'di dönñi go laja rumó abo nime dedí duwówó kózo akiya 'bënni 'ba laki ni ne na Boko'ba këdi kómó. XXII Yudayi iteri ma 'bënni ró go koto ró akileme mo, tine Giriki oma 'bënni ró go akikali mo. XXIII Tine ma 'beze duwówó eze nge ró lende 'ba tutóti Kurisitó ame koja kako di mítoro ne. Kina me 'böwu Yudayi omba ma 'bënni za ró gönñi teyi, tine ma di zi bó löwó ni ngi ró wa sari. XXIV Na ma di zinni lijé Yudayi ni ti Giriki ame ga Boko'ba kidéki 'deni ne, Kurisitó mo na me ngi dedí duwówó. Bo na ró tigo 'ba Boko'ba gbí ró akikali mo. XXV Römöyí wa ame këdi kiya ró rumó 'ba Boko'ba ne ebe akikali 'ba bilaka lesi. Kina wa ame këdi kiya ró tikenme 'ba Boko'ba ne ebe tigo 'ba bilaka lesi.

XXVI Kpe löndó ma ga, omerike te ma töné Boko'ba kidéki ye ne. Ma konzi di mi löngö ye inza ró bó akikali 'ba doliño nime. Ma konzi inza gbí ró bó tigo ala ró kole 'ba löbu ni. XXVII Tine Boko'ba igeli abo ró wa ame ga bilaka 'ba doliño

nime kîdêkî rɔ rumö ne 'dɔ kodɔ rɔ kaya rönñî lijê bɔ lende kikali ni. Bo igeli abo rɔ wa ame doliŋɔ kîdêkî rɔ ma kenme naga ne 'dɔ kodɔ rɔ kaya rönñî lijê bɔ tigo ni. ^{XXVIII} Bo igeli abo rɔ wa ame ga doliŋɔ kindiri kudöli kiya rɔ wa ma yawa ne 'dɔ kuburu lijê bɔ rɔ löbu ni. ^{XXIX} Bo Boko'ba o'dɔ kɔzɔ a nima tara kinza bɔtɔ kari kebe ra tonyo koso mo zi bo. ^{XXX} Bo Boko'ba na ko'de ye 'deni rɔ akoto ti Yësu Kurisitö. Kina me bo i'di Kurisitö 'deni rɔ akikali zize. Ti Kurisitö na ki'di ze 'deni rɔ ma laka kɔmɔ Boko'ba gbî rɔ 'ba bo ga kutê gɔze 'deni yaga. ^{XXXI} Kina 'deni kɔzɔ ma tönê mi buku 'ba Boko'ba kiya te, "I'dike lijê ame ga ko'dɔkɔ tonyo koso ne konyo ti gɔ wa ma Boko'ba ko'dɔ."

II

Laja 'Ba Kurisitö

^I Ne ma 'bama, löndö ma ga, me tönê mari ziye yayi tuwöwö a ma Boko'ba kusu dɔmo 'deni pa naga ne, muwöwö dë ti kpa kitigo ala ti akikali 'ba bilaka lesi. ^{II} Mi kada ma mëdi tiye yayi nima mi'di dɔma kudölu ŋgî di gɔ wa pili, Kurisitö na ŋge mi'di kɔmɔ ma tuwöwö mo ziye gbî ti lende 'ba tutötî bo. ^{III} Mi kada nima ma ŋgî du kinza tigo mo, rɔma kö'bö tilê'di di zi tikere. ^{IV} Kina laja ma ti lende kiya ma ŋgî du kinza lende kikali mo, tine rɔ akileme tigo 'ba Nyi Kɔtɔ Laka. ^V Tine ti'di dɔye gɔ lende 'ba Kurisitö inza gɔ akikali 'ba dɔ bilaka lesi. Tigo 'ba Boko'ba na.

Akikali Ma Rɔ 'Ba Boko'ba

VI Ne ma di zi ya ame ga kandi 'deni mī lende 'ba Boko'ba ne lende kikali mo na me dēdi duwōwō. Ne tine inza rō akikali ma 'ba dōliṅo nime ala 'ba ɲere mo ga ame kēdi kiteli ē'bēni ṅgī yaga ne. **VII** Akikali nime dēdi duwōwō ne 'ba Boko'ba na. Bo na kusu abo dōmo 'deni di zi bilaka. Bo iteri 'deni mōlo di bi tisaki mo 'dō do'ja rō lōbu timo.

VIII ɲere 'ba dōyayi nime ma koto mōto te ikali akikali nime dē. Ma liṅē kēdi kikali ra dēne liṅē inza kutōti Kurisitō ɲere 'ba dō wa pili. **IX** Tine kozo ma tōnē mī buku 'ba Boko'ba ne iya te, “Wa ame komo ko'ja dē mbili kuwō dē gbī dōki'di boto komeri dē ne na rō wa ma Boko'ba kileṅo 'deni dōmōyī ya ma kō'o bo naga.” **X** Tine Boko'ba i'di Nyi Koto Laka 'deni kugbē'du gōmo zize. Rōmōyī Nyi Koto Laka na rō bō kote gō lende 'ba Boko'ba ame ga pele ɲbō rō ma kusu bito ga yayi ne. **XI** Kina gbī kozo ame nī mōto dōki'di yī na ṅge rō bō kikali gō lende 'bi ga 'doyi ne, kina gbī tara Nyi Koto Laka abo 'ba Boko'ba na ṅge rō bō kikali gō lende abo ga 'doyi. **XII** Kina ma 'beze a 'ba dōliṅo nime na dē ki'di rōnī zize. Nyi Koto Laka abo 'ba Boko'ba na bo ki'di zize tikali kpa kōzi abo ma bo ki'di zize.

XIII Kina me dinza kpe dilende ti akikali ame rō meri 'ba bilaka ne. Tine dēdi dilende ti wa ame ga Nyi Koto Laka na kiyandi ze timo ne, tūyēti gō lende mo zi ame ga bo kēdi 'deni yimo ne. **XIV** Bō ame kinza Nyi Koto Laka yimo ne o'ja a mōto rō kpa kōzi nime kako di zi Nyi Koto Laka ne dē du te. Ikali dē gbī inda ṅgī rō lende sari di zi bo. Rōmōyī todoro bicī lende mo ṅge ti Nyi

Koto Laka. ^{XV} Kina bo ame ti Nyi Koto Laka ne na ro bo kodoro bici lende pili, tine boto o'bo de todoro bici lende abo. ^{XVI} Kina koro ma tone mi buku 'ba Boko'ba ne iya te, "Ye na kicali meri 'ba Boko'ba? Ye na ko'bo ti'di lende zi bo?" Tine na ro ze mo. Ze na ki'di akicali 'ba Kurisitö 'deni zize.

III

Tiyöbu Mi Laja 'Ba Kurisitö

^I Ne kpe löndö ma ga, mo'bo de tilende ziye koro tilende zi ya ame ga 'deni ti Nyi Koto Laka naga tara. Milende 'deni ziye koro tilende zi bilaka 'ba dolinjo nime romöyö kpe gba ro kole kuru mi ti'di doye go lende 'ba Kurisitö. ^{II} Mba na go mi'di kpeye. Mi'di akonyo ma kitigo de ziye romöyö o'bake de gba tonyo mo. Kpe gba o'bake de tonyo wa. ^{III} Kpe e'be ngi gba koro bilaka ma 'ba dolinjo nime. Me mi kombi ni ti kpa kogba keddi gba mi löngö ye ne kpe 'ba dolinjo nime na de gba ya? Kpe gba ngi nburu mi loma 'ba dolinjo nime. ^{IV} Me odo ya moto ga kenyi kiya 'benni te, "Moso 'bama go Polo," moto ga iya te, "Moso 'bama go Apolo," ne lende 'ba dolinjo nime na de?

^V Apolo mo bo ro wa'di? Kina Polo mo bo ro wa'di ga? Ze eze ka ngi ro bo ndobo 'ba Boko'ba ziye ti'di doye go lende 'ba Yesu Kurisitö. Ze nime kpaki riyö moto ndobo ma nere Yesu ki'di 'deni ziyi na me keddi ko'do. ^{VI} Midiyé ma 'bama 'deni ro kupö mo kina Apolo ako ma 'ba bo 'deni kodö ro mini domo. Tine Boko'ba na ki'di 'deni kiyöbu. ^{VII} Kina me bo ma kidiyé mo ti bo

ma kodo mini domo pili inza ro a ma kembe. Boko'ba bo ki'di kiyöbu mo nima bo na ro do kiteli. ^{VIII} Bo kidiyë mo ti bo kodo mini domo lijë kpaki riyo ro ma koriya. Ze nime moto Boko'ba edi ki'di bi gomo 'ba royi ziyi kozo ma ko'do. ^{IX} Ze ro lepï mi ndobo abo 'ba Boko'ba kina kpe na ro nyaka abo mo ga. Kina kpe na gbi ro ro abo 'ba Boko'ba.

^X Ti mi keyi nime Boko'ba ki'di ra zo ne ma ngi ro ajonyi 'ba to'ba ro mugë gbondo mo 'deni kina me bo moto kedï 'deni ro to'ba domo teyi. Tine ni moto ongo royi laka di bi to'ba mo. ^{XI} Römöyi Kurisitö Yesu na nge koto kpöki Boko'ba kugë 'deni ro gbondo ro nime. Gbondo moto ma 'do kugë 'beri di go ame inza kpe. ^{XII} Kina ya moto ga ti kubö domo 'deni teyi ti yamo köbököbö ti sitëri ti doku ma kele kulöwö naga. Kina moto ga ti kubö ma 'benni 'deni ti ngëri ni ti moli ti koloko. ^{XIII} Tine teteni 'ba ndobo mo ti kinda 'jaa mi kada 'ba tileme Kurisitö. Römöyi mi kada mo nima pa'do ma löbu ti kako ku'dö'dö go ndobo ko'do 'bi 'ba moto kileme kinë mo yaga. ^{XIV} Odo a 'beyi 'ba moto ame kubö do gbondo nima ne konya do pa'do ti ko'ja kpa közi 'bi ngi. ^{XV} Ne odo 'beyi 'ba moto na kilanma yo o'ja oto de kpe gomo. Ni mo na nge ti komo e'bi ngi kozo a ma komo di mi pa'do.

^{XVI} Ikalike 'deni ro ma laka kpe na ro ro löbu 'ba Boko'ba kina Nyi Koto Laka abo edi koloma miye. ^{XVII} Kina me odo bo mo kebe kirasi ro 'ba Boko'ba nime Boko'ba ti kirasi bo mo to nima gbi. Römöyi ro löbu abo 'ba Boko'ba ro a ma koro, kina me 'deni ro kpe.

XVIII Kinza bɔtɔ mɔtɔ kebe ku'bɔlu rɔ bo dɛ kpe. Bɔ ame komeri rɔ bo tɛgɛ bo bɔ lende kikali na gɔ akikali 'ba dɔliɲɔ nime ne, i'dike bo kuyi rɔ bo ti yaga rɔ rumɔ gɔ bo kɛdi rɔ bɔ lende kikali ma laka. XIX Rɔmɔyɔ wa ame bilaka 'ba dɔliɲɔ nime kɛdi kɛdɛki rɔ akikali ne ka ŋgi rɔ lende yawa di komɔ Bɔko'ba. Kɔzɔ ma tɔnɛ kugu mi buku abo ne iya te, "Bɔko'ba o'ba lijɛ bɔ lende kikali ni 'deni lijɛ kilaka mi komɔ kandi 'bɛnni ga." XX Kina mɔtɔ gbɛ iya te, "Nɛre Bɔko'ba ikali meri 'ba bɔ akikali ni nima dɔ ɔtɔ mo inza." XXI Kina kinza ni mɔtɔ kidewo bɔtɔ mɔtɔ dɛ ka ndɛɲi. Wa pili ziɲi rɔ ɛ'bi ga. XXII Pɔlo ni ti Apolo ti Pitɔrɔ ti dɔliɲɔ nime ti didi ni ti tɔlɛ ti wa ma giri naga nime gbɛ ti ma 'jaa kɔwɔ yayi naga rɔ gɔnni lijɛ wa naga nime pili ɛ'bi ga na. XXIII Tine ni rɔ 'ba Kurisitɔ kina Kurisitɔ ma 'ba bo rɔ 'ba Bɔko'ba.

IV

Bɔ Ndɔbɔ 'Ba Kurisitɔ

I Ma 'beze ma laka mo na gɔ koŋgɔke ze kɔzɔ bɔ ndɔbɔ 'ba Kurisitɔ ga bɔ koŋgɔ gɔ a 'ba Bɔko'ba mo tɔnɛ ga pa rɔ ma kusu ne. II Tine wa ma ko'dɔkɔ di zi bɔ koŋgɔ gɔ wa na rɔ toŋgɔ gɔmo laka. III Ne ma 'bama ame gɔ kpe ala bilaka mɔtɔ kodɔrɔ bɛci lende rɔma gɔ ndɔbɔ ko'dɔ ma ne, o'dɔ ɔtɔ dɛ zɔ. Ma pele modɔrɔ bɛci lende mo dɛ gbɛ. IV Ma di zɔ ma rɔ ma kɔpɔ mi ndɔbɔ ma, ne tine ileme dɛ du te ma 'deni ŋgi rɔ ma laka. Nɛre Yɛsu na ti kodɔrɔ bɛci lende ma. V Kina kinza kodɔrɔke bɛci lende 'ba bɔtɔ mɔtɔ dɛ ŋgi gba tɔti tara kota kinza ma kada mo kɔmɔ titi. Burɛ ma ŋburuŋburu pili ɛdi koda tako 'ba nɛre

Yësu titi ñbö. Bo na ti koja wa pili ma rɔ ma kusu naga pili yaga kpaki ti meri 'ba mĩ dōkĩ'di bilaka. Kina ti nĩ mɔtɔ ko'ja rɔ koyo ame koriya tiyĩ ne ñgĩ di zi Boko'ba.

^{VI} Kina me löndö ma ga, wa naga nime pili dɔŋgala mo ga miyari 'deni tize, ze ti Apolo 'dɔ kutuke rɔye gɔ lende ko'dɔ ze. Kina gbĩ gɔ kikalike mĩ 'jɔ 'ba lende mumë tönë kiya te, “Mĩ aküyēnĩ ɔrɔke gɔ ame kugu ne.” Kina kinza nĩ mɔtɔ kombi dōyĩ dē kubĩ gɔ ya mɔtɔ ga tine kebe kudöli mɔtɔ ga. ^{VII} Nĩ, yē na ki'di yi mbiri dɔ lēpĩ yĩ ga? Tara ne ē'bĩ naga nima Boko'ba na dē pili ki'di? Ne gɔ wa'di na kēddĩ kombi dōyĩ timo kɔzɔ i'di dē rɔ ti'di ziyĩ tara gɔmo?

^{VIII} Kpe, ēddike 'deni ti wa ma ko'dɔkɔke mo naga? Kina kpe 'deni rɔ bɔ mɔri mo nati? Kpe 'deni rɔ ñere mo nati ko'ja dēdĩ 'beze gba rɔ bɔ sari? Ne ma kiya te kēddike ra 'deni ñgĩ rɔ ñere mo dēne ēdĩ kele ñgĩ sowa gɔ dēdĩ gbĩ rɔ ñere kɔtɔ tiye. ^{IX} Tine ma di zö bine inda kɔzɔ iya te Boko'ba i'di ze bɔ laja abo ga tēdĩ ñgĩ wötĩ titiyi bēri kɔzɔ bilaka ame kodɔ karama 'deni dɔmo tupö mo yaga kɔmɔ bilaka pili te ne tara 'dɔ kɔmɔ dɔlinɔ löbu nime ti malayika ni pili ko'ja rɔ kaya ze. ^X Ze ma 'beze 'deni ñgĩ yaga rɔ rumö dömöyĩ Kurisitö, tine kpe ma 'beye na 'deni rɔ bɔ akikali. Denme ma 'beze 'deni ñgĩ du yaga, tine kpe na 'beye rɔ ma kitigɔ. Kpe koro ye 'beye kubĩ gɔye, tine kudöli ze ma 'beze. ^{XI} Mɔlo tönë bine ñbö kömö mĩ kada nime tɔne ze ñgĩ rɔ 'bö ti koda mini kinza bɔŋgɔ rɔze kēdĩ koto tomba ze dulë dote gɔ bi ti yida rɔze, ^{XII} do'dɔ ndɔbɔ ti közize ti tende. ɔdɔ kogbɔki ze do'dɔ ñgĩ rɔ yēyĩ

zi bilaka mo ga. Ɔɔɔ kooɔ gomo roze dombi ngi. XIII Ɔɔɔ kumu kpa pele goze dileki dɔmo ngi ro ma keyi. Molo nime ze ngi kooɔ yeri naga tara zi doliɔo pili.

XIV Wa naga nime medii mugu ne, minza mugu ziye 'do ki'di roye kaya. Tine mugu ziye tiyandi ye timo romoyi kpe kole ma ga ma mo'oo kulowo na. XV Kpe 'deni le'jete ti bo kongoo goye ga nbanii mi kori 'ba Kurisito nime, tine 'bu edii nge koto. Ma na 'deni nge ro 'bu ziye mi kori 'ba Kurisito nime romoyi ma na muwowo laja laka mo ziye.

XVI Kina me medii miya ziye ogbake goroo doma. XVII Go ko'du mo na me medii moja Timatiyo kari ziye yayi ne. Bo na ro kole ma ame mo'oo kulowo ne. Bo bo ndooɔo ma laka 'ba nere ze Kurisito mo na. Bo ti ki'di ye 'deni ngi komerike go akiyandi mo ga ame mo'doo kote mi kanisa naga nime mi go bi lobu nime pili ne.

XVIII Ya mooo ga uboto ga ronni 'deni ngi yayi nime te, lijee omeri 'benni tegee minza mako kpe tori ye. XIX Ne ooo nere Yesu Kurisito ko'doko ngi zo ti momoo giri naga nime yayi. Kina ti mako muwo, mongo a lobu to nima lijee boto bo kuboto ronni naga nima kedii ko'doo ne. XX Romoyi nere lobu 'ba Boko'ba inza nge ro lende kiya, tine kina ro tigo. XXI Kina me ma yala na ko'dokoke? Go mako ziye ti nyoo'bo? Ala go mako ti akoo'oo ti doki'di keyi?

V

Lende Kenye Mi Kanisa

^I Mi'di ame te ziye, lëbi mo ëdi kiya rönï kako zö bine tégë yëri ko'do ma kënyë ame ya ma kinza kikali Boko'ba dë naga pele ko'bo dë to'do mo ne ëdi 'deni ko'do rönï mi löngö ye yayi. Bó môtô kebe kö'dö ti 'ja 'ba 'bu bo. ^{II} Ne ma tara ne 'do koyoke roye tondo ga? O'ja dëne 'do kudoku kogake bo bôtô bô ko'do mo nima yaga di mi löngö ye. ^{III-IV} Ne ma 'bama ame yida roma pele ñbô rô ma kowo di roye ne, mëdi tiye mi meri. Kina me mi möyi Yësu Kurisitö ñere ze, modô karama mo 'deni do bôtô bô ko'do lende nime kozo yida roma ëdi tiye yayi. Mi kpa kototo 'be ti mëdi ñgi tiye mi meri. Kina ti tigo 'ba ñere Yësu ^V odoke kpa bô nima zi Satani 'do kupö yida rô bo mo nima yaga tine gô ñere Yësu komo didi bo 'jaa mi kada ame 'deni rô 'ba bo 'ba ñere ne.

^{VI} Dô kombi 'bi 'ba môtô ileki aa röyi. Ikalike lende mumë tönë kiya te, "Langa titiyi pele i'di ruzu ma löbu ñgi kö'bu." ^{VII} Kina ti ototoke langa ma molo 'ba lende kënyë ti yaga di mi löngö ye 'do këddike ti yaga 'doyi rô wa la'ja kozo manğolo'bo 'ba Pasaka ame kinza langa gomo ne tara. Rô ma laka kpe na 'deni ñgi tara römöyi Kurisitö kamölö 'ba karama 'ba Pasaka ze mo tönë umu 'deni. ^{VIII} Kina donyoke karama ze ti. Tine kinza donyoke dë ti manğolo'bo ma ti langa molo tönë ga gomo ame rô dokomali lende kënyë ne. Donyoke ti manğolo'bo ma laka ma kinza langa gomo ame kina rô lende kodoro ni ti dökï'di koto ne.

^{IX} Mi waraga ma tönë mugu ziye ne miya 'deni ziye kinza kodo'bôke doye dë ti bô yëri. ^X Tine miya dë te kinza kodo'bôke doye dë ti bô yëri ma

gba kinza kikali Boko'ba dë naga ti bo tomomi wa ni ti bo 'böğö ni ti bo akoro ni. Todo'bo dōye dë tinnī mo omba kina rō tēnyī tari ŋburu mī kōtō yaga di mī dōliŋō nime. ^{XI} Tine 'jō 'ba lende ma miteri mo, ya ame ga ŋgī kēdī kīdēkī rōnnī 'deni zize rō löndō tine kēdī gba to'dō yērī rō bo tomomi wa rō bo kulōmu kpēnnī zi akoro rō bo ti'ja rō bo layi gbī rō bo 'böğö ne na gō kodō'bōke dōye dë tinnī. Bilaka ma kōzō a nime te pele rō akonyo kinza konyoke dë gbī timo bi kōtō.

^{XII-XIII} Tine todo karama dō ya ma kinza rō 'ba kanisa naga nima ndōbo ma na dë. Boko'ba na ti kodō karama dōnnī. Ne gō wa'di na kpe kodōke karama dë dō lēpī ye ga ame tiye mī kanisa ne? Mī buku 'ba Boko'ba yayi iya 'deni te, “Ogake bō lende kēnyē yaga di mī löngö ye.”

VI

Burë Mī Löngö Bilaka 'Ba Boko'ba

^I Gō wa'di na dō dō nī mōtō kēddīke ti lende mbowa mī löngö ye ti löndō yī mōtō kebe kogba lende mo za koto kari zi bilaka ma yaga kola bilaka 'ba Boko'ba? ^{II} Nī, ikali dë du bilaka 'ba Boko'ba na kēdī ko'dō burë 'ba dōliŋō nime pili kada mōtō? Ne dō kpe na kēddī ko'dōke burë 'ba dōliŋō 'deni, gō wa'di na kō'bōke dë tileŋo lende ma titi naga nime? ^{III} Ikalike dë du ma ze na dēdī do'dōke burë 'ba malayika ni kada mōtō? Ma tara ne kina dë kīrīndī kebe lende 'ba loma ze bine? ^{IV} Ne kina me 'böwu dō lende ma te ga ko'dō rōnnī, gō wa'di na kebe kotoke za zi ya ma kinza rō o'tō mī kanisa naga? ^V Laŋa rōye. Kpe nima pili bōtō ma kōtō mōtō te inza mī löngö ye

nima rɔ bɔ kikali lende ame gɔ kɔ'bo tote burë 'ba mĩ lõngö ma lõndö? ^{VI} Kina me ñgĩ 'deni nĩ mɔto kogba lõndö yĩ ñgĩ koto za zi ma kinza ki'di dõnnĩ gɔ lende 'ba Bɔko'ba naga na ko'do burë mo.

^{VII} Me keddĩ kari koroke 'deni za kɔmɔ burë te ne, o'ja Satani na ka'da ye 'deni 'di? Ma laka mo dene kolake ra ñgĩ gbɔ kirasi lende ziye kolɔ e'be ga kinza lende gɔmo? ^{VIII} Ne ame kpe ma tönë mo 'deni ko rɔ lõndö ne na kënyike za aa 'böwu tirasi lende tolo wa rɔ gɔ rɔye.

^{IX} Ikalike dë du? A mɔto rɔ bɔ lende kënyë 'do kɔdo mĩ ñere löbu 'ba Bɔko'ba inza du te. Kinza ki'dike ku'bölu ye dë. Bɔ rɔnyɔ ni ti bɔ tulömu kpennĩ zi akoro ni ti bɔ yëri ni ti bɔtɔni ma kedi ki'di kò'dö tinnĩ naga ^X ti bɔ 'böggö ni ti bɔ tomɔmi wa ni ti bɔ layi ni ti bɔ ti'ja ni ti bɔ akolo ni, lijë nime pili a mɔto rɔ tɔdo zinnĩ mĩ ñere löbu 'ba Bɔko'ba inza du te. ^{XI} Ya mɔto ga di mĩ lõngö ye nima bina kina gbĩ pa tönë kɔzo a nime te. Tine urögö ye 'deni di mĩ lende kënyë. O'de ye 'deni zi Bɔko'ba ki'di ye 'deni yaga rɔ ma laka kɔmɔ bo ti möyĩ ñere ze Yësu Kurisitö gbĩ ti Nyi Kɔto Laka abo 'ba Bɔko'ba ze.

I'di Yida Röyĩ Zi Kurisitö

^{XII} Nĩ mɔto ti kiya te, “Ma rɔ do ñgölö bi to'do wa pili.” Ne ti mileki ziyi te, “Yëë, tine wa pili inza rɔ yëyi ziyi.” Ma gbĩ rɔ do ñgölö bi to'do wa pili. Tine mola rɔma dë zi a mɔto kuyi ma rɔ atoli 'bëni. ^{XIII} Ne ɔdo nĩ mɔto kiya te, “Akonyo zi mĩ kina mĩ zi akonyo,” ti miya te, “Yëë, ne tine kada mɔto Bɔko'ba ti kote dɔmo kpaki riyo yaga.” Yida rɔ nima i'di dë zi bilaka 'do to'do

yëri timo, tine i'di 'dɔ toja laja 'ba ɲere Kurisitö timo. Kina bo na gbï këdï koja gɔ wa pili zi yida rɔze. ^{XIV} Bɔko'ba ombi Kurisitö 'deni koja yaga di mï tölë kina ti bo ko'dɔ gbï tara zize ti tigo abo nime.

^{XV} Kpe ikalike dë du yida rɔze nime na rɔ kapa yida rɔ Kurisitö? Tine 'dɔ kebe kogba kapa yida rɔ Kurisitö nime 'böwu tondo ga ko'dɔ rɔ kapa yida rɔ bɔ rɔnyɔ? Kinza kpe du tara lipo. ^{XVI} Kpe, ikalike dë? Nï bilaka ame kinda'ba döyï 'deni ti bɔ rɔnyɔ nï 'deni rɔ akɔtɔ tɪnɪ. Buku 'ba Bɔko'ba iya lende nime 'deni te, "Lijë nima kpaki riyö 'deni rɔ yida rɔ kɔtɔ." ^{XVII} Kina me bɔ ame kodɔ'bɔ rönï 'deni ti Kurisitö 'deni rɔ akɔtɔ ti Kurisitö.

^{XVIII} Kpe, otɔke rɔye yaga di rɔ yëri. Lende kënyë ma laki naga nima pele pili ëdï 'bënnï yaga di mï yida rɔ. Tine bɔ ame ko'dɔ yëri ne irasi lende 'deni mï yida rɔ bo. ^{XIX} Ikalike dë du yida rɔye na rɔ rɔ 'ba Nyï Kɔtɔ Laka ame Bɔko'ba ki'di 'deni ziye këdï koloma miye ne? Kpe, inzake kpe rɔ 'ba gbagba ye, tine kpe 'deni yaga rɔ 'ba Bɔko'ba. ^{XX} Bo ugö ye 'deni rɔ tugö. Kina i'dike yida rɔye ti kileme rɔ löbu abo 'ba Bɔko'ba.

VII

Lende 'Ba Togbe 'Ja

^I Gɔ lende 'ba wa ma tönë ga kuguke zö bine ne, dɔgba mo miya te ele zi bɔtɔni 'dɔ kosa a mɔtɔ rɔ 'ja dë. ^{II} Ne gɔ ame yëri ko'dɔ këdï 'deni ɲgï kulöwö te ne, ma laka mo ziyï nï bɔtɔni kogbe 'ja 'bï ziyï, gɔ 'ja gbï yɔ mɔtɔ këdï ti më'dë yï. ^{III} Kina gɔ nï më'dë kinda'ba 'ja 'bï laka. Kina 'ja

gbī tara loko kinda'ba mē'dē nī laka. ^{IV} 'Ja loko inza ti kōzī kakpa dō yida rōnī, a 'ba mē'dē nī na. Kina bōtōnī gbī inza ti kōzī kakpa dō yida rō bo, a 'ba 'ja abo na. ^V Kinza kebeke dē toza mī rō, tine nge ɔdɔ kpe na kutike e'be dō lende mo 'deni 'dɔ toloma titi mbowa tara mī tō'dō dō ndō bi to'dɔ mōtu. Di pōtō mo ileki kodɔ'bōke dōye kinza Satani ko'ja kpa kōri ra di rōye ti akiyɔzɔ mī togbɔ dō yida rōye nima.

^{VI} Miya ama 'deni nge tara, tine inza rō kō'du ki'di. ^{VII} Miteri 'bama dēne gɔ kēddike ra pili kɔzɔ ma te. Ne ɔngɔ, Boko'ba oza loma 'deni pili zize rō gege nī mɔtɔ ti 'bēyī ama gbī ti 'ba bo.

^{VIII} Tine zi ya ma kinza kogbe rōnnī dē gba naga ti makuru'bē ni, ma laka mo zīnnī gɔ lījē koloma ē'bēnnī kō'bō nburu kutu nni tara kɔzɔ 'bama te. ^{IX} Ne ɔdɔ nī mɔtɔ kɔ'bɔ dē togbɔ dō yida rōyī, ogbe 'bēyī zīyī. Togbe mo na laka kinza ako'dokɔ 'ba yida rō kogba dōyī ra.

^X Tine ziye kpe ame ga kogbeke rōye 'deni ne, wa nime mēdī miya ne lende ma na dē, tine 'ba nere ze Yēsu na. Kinza 'ja kebe kēnyī dē di gɔ mē'dē nī. ^{XI} ɔdɔ nī 'ja mo kēnyī, oloma nge nburu tara mɔtɔga kileki zi mē'dē yī mo nima. Kina kinza nī bōtōnī kebe koga 'ja 'bī dē gbī.

^{XII} Ziye kpe ma laki mo ga, ame mēdī miya ziye ne ma 'bama na, 'ba nere Yēsu na dē. ɔdɔ nī lōndō mɔtɔ kēddī ti 'ja ame gba ki'di dōnī dē gɔ lende 'ba Yēsu ne, kinza koga ni dē ɔdɔ loko kuti toloma tīyī. ^{XIII} Kina gbī tara nī 'ja ame kēddī ti mē'dē ma kinza ki'di dōnī dē gɔ lende 'ba Boko'ba ne, kinza kēnyī dē di gɔ bo ɔdɔ bo kuti toloma tīyī. ^{XIV} Rōmōyī bōtōnī ma kinza ki'di

döni dē pele gba gɔ lende 'ba Yēsu nima ti ko'ja yēyī 'ba Boko'ba gɔ lende 'ba 'ja abo. Kina 'ja ma kinza ki'di döni ti ko'ja yēyī gbī gɔ lende 'ba mē'dē nī. ɔɔ kinza tara kole 'be ga ti kēdī ngī rɔ ti'da kɔmɔ Boko'ba. Tine rɔ ma laka lijē rɔ 'ba bo. ^{XV} Ne ɔɔ kiya te ma kinza ki'di döni dē mo nima ko'dokɔ tiyēyī gbe 'bēnnī nima, i'dike lijē koza gönnī ngī. Römöyī a mɔɔ inza bine ame kudödu löndö ti lēmi nime rɔ akɔɔ. Boko'ba idēki ye toloma mi lende këyī. ^{XVI} Nī 'ja, ikali tondo ma kēdī kɔmɔ mē'dē yī di mi tölē? Kina nī bɔtɔni, ikali tondo ma kēdī kɔmɔ 'ja 'bī?

Ndose 'Ba Pɔlo Zi Kanisa

^{XVII} Tine ndose ame mola zi kanisa pili na me. Nī mɔɔ oloma kö'bö gɔ loma 'bī ame ɲere Kurisitö ki'di 'deni ziyī Boko'ba kidēki yi teyi ne. ^{XVIII} Nī ame dēki kömö ziyī ko'ja kilele yi 'deni ne, kinza kebe dē kpe 'dɔ tiyölu kpa mbero mo tēgē yaga. Kina nī ame dēki kömö ziyī ko'ja kilele yi dē gba ne kinza kebe koma gɔ a mɔɔ rɔ akilele dē kpe. ^{XIX} Römöyī tilele mo ala kilele dē pele nima inza rɔ lende kembe. A ma rɔ dɔ kiteli mo na rɔ tuwö dɔ kö'du ki'di 'ba Boko'ba.

^{XX} Nī mɔɔ ziyī toloma kɔɔɔ ame dēki abo 'ba Boko'ba kota yi ne tara. ^{XXI} Nī ame dēki kota yi kēddī rɔ atoli ne kinza kinda'ba meri mo dē. Ne ɔɔ ko'ja kori 'ba 'dɔ tɔɔ yaga di yimo tēdī rɔ dɔ ngölö, laka o'dɔ ngī. ^{XXII} Römöyī atoli ame kidēki 'deni rɔ akɔɔ ti bo Kurisitö ne bo ope 'deni yaga rɔ dɔ ngölö. Kina gbī tara ma kidēki kēdī rɔ dɔ ngölö naga 'deni yaga rɔ atoli zi Kurisitö. ^{XXIII} Boko'ba ugö ye 'deni rɔ tugö kina kinza kebe ki'dike rɔye dē kpe rɔ atoli zi bilaka

moto. **XXIV** Löndö ma ga, ni moto oloma kö'bö kozo ma tönë dëki kota yi ne tara komo Boko'ba.

Lende 'Ba Paraŋga Ni Ti Makuru'bë

XXV Gɔ lende 'ba ya ame ga gba kosa a moto ro, ro kogbe dë ne, minza ti ndose moto ma Kurisito kose zö gomo. Tine ma ame mo bo ki'di ma 'deni ti mi këyi abo 'do ki'dike dɔye gɔ lende ma ne, ma na mëdi mo'de ame 'deni ziye ti meri ma. **XXVI** Kozo ame ze 'deni le'jete mi gomo ne, ma laka mo ŋgi ziye ni moto toloma ë'bi ŋgi tara. **XXVII** Ni ame këddi ma 'bëyi 'deni ti 'ja kinza koma kori moto dë kpe romo toga mo yaga. Ni ame kogbe dë gba ne kinza koma ë'bi dë. **XXVIII** Ne odo ni botoni kogbe inza ro lende kënyë. Kina odo kogbe yi nyiti inza ro lende kënyë. Ne tine mo'doko tokonyi ye kpe ma 'beye di zi gomo löbu nima lijë bo kogbe rönni ni këdi kusu kpenni yimo ro komo löndö ne.

XXIX Löndö ma ga, kada ze mi dolijo bine gomo owo dë kpe. Kina kisasi di mi kada nime tone ma kogbe 'ja 'deni pele naga koloma kozo inza ti 'ja. **XXX** Ma ti tolo komoni, koloma kozo inza ro meri. Ma këdi kögö koloma kozo inza ro lonjo. Ma kugö wa naga koloma kozo inza ro ë'benni. **XXXI** Ma këdi komomi mori 'ba dolijo nime konjo yaga kozo ndobo abo na dë. Römöyi dolijo nime dedü dongoke ne ëdi kiteli pili yaga giri naga nime.

XXXII Kina mo'doko ye gɔ kolomake kinza doki'di kombi. Bo ame gba kogbe 'ja dë ne, meri mo ö'bö ŋgi nburu gɔ ndobo 'ba nere Yesu 'do tiyëyi doki'di mo. **XXXIII** Ne bo ame ti 'ja ne mi bo ö'bö ro ma kombi gɔ a 'ba dolijo nime tiyëyi

döki'di 'ja abo timo. ^{XXXIV} Kina döki'di bo ö'bö ngi nburu riyö. Lijë ame ga kinza ti mē'dē ne, meri 'bēnni ö'bö ngi nburu gɔ ndɔɔ 'ba n̄ere Yēsu. Lijë i'di ma 'bēnni rōnni ngi kpaki ti meri 'ba mīnni kēdi lipo rɔ ma laka zi bo. Tine 'ja ma kogbe 'deni meri mo ö'bö ngi nburu gɔ a 'ba dɔliɔ nime. Römöyī lɔko o'dɔkɔ t̄iyēyī döki'di mē'dē nī. ^{XXXV} Minza miya nime 'dɔ to'jɔɔ ye di rɔmo. Tine mo'dɔkɔ tokɔnyī ye to'dɔ lende laka toja laja 'ba n̄ere ze Yēsu nime ti döki'di kɔɔ.

^{XXXVI} Kpe ame ga kiliböke r̄oye 'deni ne, ɔɔ kɔɔ lende ko'dɔ 'bī kari dē laka tinī tine ako'dɔkɔ 'ba yida rɔ ka'da yi 'deni ngi to'dɔ mo, o'dɔ kɔɔ ma kiteri kogbeke r̄oye. Kina inza rɔ lende kēnyē. ^{XXXVII} Tine nī ame kinda'ba döki'di yī kɔɔ mī libö 'bī kogbɔ dɔ yida r̄oyi nburu laka a mɔɔ ka'da yi dē komeri 'deni tara döyī tola lɔko koloma tōti ko'doko'do ne, ele gbī. ^{XXXVIII} Bɔ ama kogbe ma 'ba bo ngi ne, o'dɔ 'deni gbī laka. Kina nī ma kola 'bēyī tara nima o'dɔ 'deni laka gbī rɔ dɔ kiteli.

^{XXXIX} Nī ame kogbe mē'dē 'deni ne, inza rɔ dɔ ngölö. Tine ɔɔ mē'dē yī kōlē 'deni yaga nī ē'bī ngi nati rɔ dɔ ngölö bi togbe mē'dē mɔɔ ma ko'dɔkɔ. Kina 'dɔ mē'dē mo kēdi rɔ ma ki'di dönī 'deni gɔ lende 'ba Yēsu. ^{XL} Tine ma momeri 'bama ma laka mo z̄iyī toloma tara kinza togbe mē'dē mɔɔ. Ma, ma Polo momeri ma 'bama na tara kina mikali ngi mēdi ti Nyi Koto Laka.

VIII

Yida 'Ba Akoro

^I Ti miya ame ziye go lende 'ba yida ma kēdi kumu zi akoro naga. Dikalike 'deni ro ma laka ze pili ti akikali kozo ma kiya rōni. Tine akikali na kēdi ko'de do kombi. Ako'o na ro a ki'di tigo.

^{II} Bo ame komeri tēgē bo ikali wa ne, bo ikali oto dē gba laka. ^{III} Tine bo ame ko'o Boko'ba ne na nge Boko'ba kikali.

^{IV} Kina go lende 'ba tonyo wa ma kumu zi akoro ti miya te ze dikalike 'deni ro ma laka akoro inza ro oto. Boko'ba nge koto mitoro, a moto inza. ^V Kina kozo ame pele ya moto ga kēdi kiya te, Boko'ba moto ga ēdi mitoro, moto ga mi yayi bēri ne, oto Boko'ba to mo naga nima ti nere 'ba do mitoro mo to naga nima kēdi pele yayi ^{VI} ma 'beze dikali Boko'ba nge koto ame bo na ro 'bu ze ne. Bo na me ko'ba wa pili ki'di ze me dolomake mi laja abo ne. Kina nere 'ba do mitoro gbī nge koto ame bo na ro Yēsu Kurisito. Bo na me ki'di ze ti wa pili 'ba dolingo nime kozo ame dēdike ne.

^{VII} Tine ya moto ga di mi lōngō ze bine ikali ma 'bēnni lende nima dē. Toro akoro na 'deni za kikali rōnni. Pele giri nime oto lijē konyo akonyo mo tēgē lijē onyo wa koro 'deni. Meri 'bēnni itigo dē gba na tonyo a nima kirasi yimo ngi yaga. ^{VIII} Tine akonyo o'do oto dē zize komo Boko'ba. Oto donyoke dē, iyēnyē ze dē ngi buju komo bo. Kina oto kiya te donyoke pele ileño ze dē ngi lipo komo bo.

^{IX} Ni ro do ngölō tonyo mo, tine kinza ki'di dē kēdi yaga ro a 'ba la'ba zi ma meri mo ga kitigo dē gba naga. ^X Rōmöyi oto kiya te bo ame meri mo kitigo dē gba ne ko'ja yi ni bo lende kikali

mo tönë na keddä 'deni tonyo wa di mi rö 'ba akoro, rö ma tondo na 'do koco bo dë tonyo wa ma kumu zi akoro? ^{XI} Omba bine akikali 'bi mo tönë na aa 'böwu kupö bö nima 'deni za yaga. Bine bo gbi rö löndö ziyi Kurisitö kölä 'deni gbi go bo. ^{XII} Lende kënyë ame ko'do zi löndö ma gba meri mo kitigo dë kozo a naga nime te ne, Kurisitö na ko'do lende kënyë 'deni teyi.

^{XIII} Ne kina me doo kiya te a tönë monyo ne na ki'di löndö ma 'deni kila'ba mi lende kënyë kozo a nima tara, a moto rö yida minza monyo kpe kinza ma na mebe moro ra rö bö közi, ti'di löndö ma kila'ba mi lende kënyë.

IX

Bö Laja 'Ba Yësu

^I Ongoke di roma, ma gbagba ma rö do ngölö. Ma rö bö laja 'ba Yësu. Mo'ja kinë nere ze Yësu ti komo ma. Kina kpe na rö kinë 'ba ndobo ma mi tigo 'ba nere Yësu. ^{II} Kina kozo ame ma konzi moto ga kiya pele te minza rö bö laja ne, ma di ziye ma ngi rö bö laja 'ba Yësu. Römöyi tedi 'be rö akoto ti nere ze Yësu na kileme 'deni Boko'ba na koja ma.

^{III} Tine go 'ba ya ma kiya kpenni roma naga nima ti miya zinni te, ^{IV} "Ma di ziye kpe nima, inza rö ma laka go kokonyi ze ti mini ni ti akonyo 'ba kpeze? ^V Inza rö ma laka zize go togbe 'ja di mi yitö ame ga 'deni mi kanisa ne tilingere timo kozo ma 'ba Pitörö ni ma ti bö laja moto ga 'ba nere Yësu ti löndö bo ga tara ya? ^{VI} Go wa'di na ze ma 'beze ti Baranaba na nge go do'do ndobo

'ba kpeze ti közize? VII Yë na ko'do ndobo 'ba bo kanya ra molo ti yamo 'ba gbagba bo? Yë na kidiyë ngëri ra ngi tara kinza konyo ma kana mo? Yë na koda sa ra ngi tara kinza ma kuwë wi mo?"

VIII Minza miyari nge go 'ba bilaka lesi. Kö'du ki'di iya gbï te. IX Ugu mi kö'du ki'di 'ba Musa bine iya te, "Odo ki'di sa tomba nyönyu kinza kudödu kpamo dë teyi." Tara ne lende 'ba sa na ko'co kulöwö ro Boko'ba? X Ro ma laka wa nima bo iya go lende ze. Römöyi bo korö'do mo ti bo komba mo mi komo ki'di 'ba ndobo 'bënni lijë ti konyo ngi di yimo. XI Kina me duli kupö 'ba Nyi Koto Laka 'deni miye. Ne go wa'di na 'do do'ja 'ba tulu yida ro dë gomo di ziye?

XII Me kedï ro ma laka zinni lijë moto mo naga nima titeri mo di ziye ne, o'ja dëne go ma 'beze na kedï ro do kiteli 'di? Ne ongo ze donyo eze kori mo dë. Dosa eze ngi pili roze kinza kebe kuruwö roni ra mi kori 'ba laja laka 'ba Kurisitö nime. XIII Ikalike 'deni laka bo ndobo 'ba mi rö löbu 'ba Boko'ba edi konyo kpenni di yayi. Kina bo akumu ni gbï ogba kapa 'ba yida ma kumu naga ro akonyo zinni. XIV Kina me gbï tara nere ze Kurisitö ose 'deni 'do bo kuwöwö laja laka abo ga konyo kpenni timo.

XV Ne ongo 'bama monyo ama lende mo dë. Kina minza mugu lende nime gbï te bine zö ro kpasi. Ma laka mo zö 'do tölë ngi titi du yaga di do ame 'do bo moto na kari koyoyo ro bo do wa ma 'do moyo roma gomo mo tonë ne. XVI Römöyi tuwöwö laja laka 'ba Boko'ba na dë ro wa ma 'do moyo roma timo. Ndo bo ma, ma Boko'ba kose zö

na. Bu'bu zö ɔɔɔ kiya te muwöwö dē. ^{XVII} Ɔɔɔ muwöwö ŋgī go ako'dokɔ mo ti mo'ja bi gomɔ 'ba rɔma ŋgī. Tine mo'dɔ ŋgī kɔzɔ ndɔbɔ ma ki'di ma teyi go ame Bɔko'ba kolɔ 'deni dɔma ne. ^{XVIII} Ne tine 'dɔ wa'di na mo'ja rɔ bi gomɔ 'ba rɔma? Omba kina rɔ laja laka 'ba Kurisitö nime zö tuwöwö mo rɔ ma sari kinza bɔtɔ kopi ɔtɔ dē zö gomɔ, zö to'jɔŋɔ rɔma yaga di bi to'ja bi gomɔ 'ba rɔma.

^{XIX} Di mi ame pele minza rɔ atɔli 'ba bɔtɔ ne mileki rɔma 'deni yaga rɔ atɔli zi bilaka pili rɔ buru 'dɔ mokɔnyi ma konzi ti'di dönni go lende 'ba Yēsu. ^{XX} Zi ma rɔ Yudayi mo ga mileki rɔma gbī yaga rɔ Yudayi 'dɔ tokɔnyi lijē. Di mi ame minza pele bicī kö'du ki'di 'ba Musa ne mileki rɔma gbī yaga tara mi ndɔbɔ ma tinni go mokɔnyi lijē. ^{XXI} Kina gbī tara zi ma rɔ bɔ löwö naga mileki rɔma yaga rɔ bɔ löwö 'dɔ mokɔnyi lijē ame ga kinza bicī kö'du ki'di 'ba Musa ne. Tine inza dē du te moro kö'du ki'di 'ba Bɔko'ba dē. Kö'du ki'di 'ba Kurisitö mbiri dɔma. ^{XXII} Mi löŋgö ma kinza meri mo kitigo dē naga mileki rɔma gbī kɔzɔ lijē tara 'dɔ mokɔnyi lijē. Mileki rɔma yaga mo'dɔ wa pili rɔ ma koriya go loma 'ba bilaka lesi zö tɔmɔ lijē yaga. ^{XXIII} Mo'dɔ wa pili 'deni tara go laja 'ba Kurisitö 'dɔ mo'ja yēyi ma gomɔ.

^{XXIV} Ikalike 'deni mi riŋa dōli bilaka rɔ ma konzi. Tine pele bɔ ma kɔtɔ na ŋge kēdi kari ko'ja kpa kōzimo. Kina ti ni mɔtɔ iriŋa ti rɔ ma kembe mi loma 'bi 'dɔ ko'ja kpa kōzi 'ba gomɔ. ^{XXV} Mi lēyē pili mɔtɔ ogbɔ dɔ yida rɔ bo laka go bo ko'ja kpa kōzi. Rɔ kupö ma 'bēnni nime le

ka go kpa közi kinza kigabi to. Tine kpa közi ma 'beze nime dëdi dupö roze gomo ne ö'bö 'bëni ngi ro nburunburu. ^{XXVI} Kina me mëdi miriña 'deni ro ma kodoro milapo bi tote mo. Ma 'deni ngi kozo bilaka ame komba mobo abo de ngi sowa mi lili yayi ne tara. ^{XXVII} Monzo yida roma ga 'deni 'do moro njo kitigo romoyi kinza kebe ko'joro ma, ma bo kuwowo laja laka 'ba Kurisitö mo tone ra ti kpa kozimo kada moto yayi.

X

Akiyandi Go Lende 'Ba Akoro

^I Löndö ma ga, mo'doko ziye 'do komerike wa ma ko'do roni zi 'bu ze löbu tone ga kari ti Musa ne. Lije nima pili poli itata 'deni kumu do Yopo Kasi ti ndinni. ^{II} Obapatisi lije pili 'deni ro bo kosö go Musa ga mi poli ti mini löbu nima. ^{III} Lije pili onyo akonyo koto nima Nyi Koto Laka ki'di zinni ne. ^{IV} Lije pili uwe mini koto nima Nyi Koto Laka koja zinni di mi doku mo nima ko'bo nduwe tinni ne. Omba kina ro Kurisitö. ^V Tine pele tara gba doki'di Boko'ba eyi de ro ma konzi moto mo ga. Kina toku lije kileke ngi yi moko.

^{VI} Wa naga nime pili o'do ranni ro akileme zize kinza debeke ra titeri lende kenyë kozo 'benni ma lije ko'do ^{VII} ala dulömuke kpeze gbi zi akoro kozo ma 'benni. Kozo ma kugu mi buku 'ba Boko'ba ne tara iya te, "Lije oloma ngi bi tonyo karama tuwe wa lije kenyi bi tusi ngala." ^{VIII} Kinza debeke de gbi to'do yeri kozo ma 'ba ya e'benni moto ga ame ki'di ma kuluku 'butë bi 'butë sowo doomu dokoto (23,000) kole ngi pili

kada kɔɔ ne. ^{IX} Kina kinza debeke dē gbī tiyɔɔ ɲere ze Boko'ba kɔɔ ma 'ba ya ma 'bēnni mɔɔ ga ame ki'di murē koloma tupō lijē ne. ^X Kinza debeke dē gbī tonɓoro rɔze kɔɔ ma 'ba ya ma 'bēnni mɔɔ ga ame ki'di malayika 'ba tölē kupō lijē ne.

^{XI} Wa naga nime pili o'do rōnni 'deni zīnni te 'do kēdi rɔ akileme zi ya mɔɔ ga. Kina me kugu 'deni 'do ki'di kɔmɔ kandi mo zize. Rōmōyi dēdike ma 'beze nime 'deni ɲgī mī kɔmɔ kɔɔ ame 'deni ɲgī rɔ 'ba tako 'ba ɲburunɓuru 'ba doliɲɔ nime ne. ^{XII} Kina me bɔɔ ame komeri rɔ bo tēgē bo ēdi rɔ ma kɔrɔ tɔrɔ ne, bo ki'di kɔmɔ bo kandi laka kinza bo kila'ba ra. ^{XIII} Akiyɔɔ ame ga pili kēdi kōmō ziyi ne na gbī kōmō zi ya ma laki tara. Boko'ba ɔrɔ ɲburu ti mī kēyi gɔ lende abo kina bo ola akiyɔɔ dē ko'do rōni ziyi mɔɔ kebe do tigo 'bī. Mī akiyɔɔ bo ti ki'di kōri 'ba tolo rɔ ɲgī ziyi. Bo ki'di tigo mo ziyi togbo rōyi kpamo.

^{XIV} Kina me 'deni ti, kpe löndö ma ame ga m'ɔ ye ne, kinza ko'doke ɔɔ dē kpe ti akoro. ^{XV} Mēdi miya ziye kpe ma kikalike lende 'deni igelike ma laka ti ma kēnyē mo 'jaa di yīmo. ^{XVI} Kōsu tōnē dulōmu dileki yēē'di mo zi Boko'ba duwēke di yīmo ne na rɔ, rɔ kodɔ'bo zize mī roma Kurisitō. Kina gbī maɲgolɔ'bo mo tōnē donye yīmo donyoke ne na rɔ, rɔ kodɔ'bo zize mī yida rɔ Kurisitō. ^{XVII} Ze pili donyoke 'deni di mī maɲgolɔ'bo kɔɔ nima. Kina me ze pele rɔ ma konzi nime ze pili 'deni ɲgī rɔ akɔɔ.

^{XVIII} Onɲoke Yudayi ni te, ame ga pili konyo

yida 'ba akumu ne odo'bo ngi pili mi ye'yi 'ba akumu nima. **XXIX** Tine wa'di ga na me me'di miya bine ne? Tara ne akumu zi akoro ni ti akoro mo ro a lobu? **XXX** Inza tara. Tine miya te, akumu ma 'ba bo kinza kikali Boko'ba ni naga nima lijē ēdī kumu zi Satani. Inza zi Boko'ba. Tine ma mo'doko dē ziye 'do kodo'bōke roye ti Satani. **XXI** Ro ma tondo mo ga na go kuwēke ghi di mi kōsu 'ba Kurisito nere ze kebe kilekike 'bōwu kuwēke di mi 'ba Satani? Ro ma tondo mo ga na 'do konyoke di do tarabiza 'ba Kurisito nere ze kebe kilekike 'bōwu konyoke di do 'ba Satani? **XXII** Go wa'di? Do'dokoke go dōki'di bo Kurisito nere ze kombi roze? Ala domerike 'deni ditigoke kebe bo?

Wa Pili Inza Ro Ye'yi

XXIII Ti ni motō kebe kiya te, “Ma ro do ngölō bi to'do wa pili.” Ti miya zi'yi te, “Ele. Ne tine wa pili inza ro ye'yi zi'yi.” Ze ro do ngölō bi to'do wa pili ro gomo. Tine lijē wa mo naga nima itigo wa dē pili. **XXIV** Kinza ni motō ko'do wa dē nge tokonyi gbagba yi timo, tine o'do tokonyi lepī yi ga timo.

XXV Ni ro do ngölō tonyo yida ame pili kugō ē'bi ne kinza akititi teyi tikali mo. **XXVI** Römöyī ugu 'deni mi buku 'ba Boko'ba, iya te, “Doliņo nime ti amo ga pili a 'ba nere Boko'ba na.”

XXVII Odo bo ma kinza kikali Boko'ba dē kose yi tari liņo 'bēni, wa ame ko'de kōmōyī ne onyo ngi. Kinza kititi dē. **XXVIII** Ne odo botō motō kiya 'deni molo zi'yi te, “Wa nima umu zi akoro,” kinza konyo dē. Römöyī bo omeri lende 'deni ti

mī bo rɔ akonyo nima. ^{XXIX} Nī na dē komeri 'dɔ tikali mo, tine bɔ nima na.

Tine mɔtɔga ti kiya te, “Gɔ wa'di na 'dɔ lende 'ba bɔ mɔtɔ kota ma di bi tonyo wa ame ma rɔ dɔ ŋgölö tonyo mo ne? ^{XXX} Ɔdɔ mileki yëë'di mo 'deni zi Bɔko'ba 'dɔ bɔ mo kiya kpëni rɔmo tondo?”

^{XXXI} Ne rɔ ma laka ɔtɔ ame ko'dɔ ala konyo kuwë gbī ne, o'dɔ pili zi Bɔko'ba kilëlu bo gɔmo. ^{XXXII} Kinza ki'di loma 'bī dē kebe ko'de lende zi ma rɔ Yudayi gbī ti ma rɔ bɔ löwö mo ga ala zi kanisa 'ba Bɔko'ba. ^{XXXIII} O'dɔ kɔzɔ ma mo'dɔ, miteri tiyëyi dökī'di ma konzi pili ti wa ame ga mēdi mo'dɔ ne. Mo'dɔ dē zi gbagba ma, tine mo'dɔ zīnnī ma konzi pili 'dɔ kɔmɔ lijē di mī tölē.

XI

^I Kpe ogbake görö dɔma gbī kɔzɔ ma 'bama ame mogba görö dɔ Kurisitö ne.

Toro Kurisitö

^{II} A nime ki'di mēdi mubī gɔye ne römöyī ëddike nduwë rɔ tomeri ma, kösöke gɔ akiyandi ma mo tönë moto ziye ne. ^{III} Ne mo'dɔkɔ ziye 'dɔ kikalike ame gbī laka, Kurisitö na mbiri dɔ bɔtɔni. Kina mē'dē na mbiri dɔ 'ja. Kina Bɔko'ba na mbiri dɔ Kurisitö. ^{IV} Kina me bɔtɔni ame kēdi kumötu ala kiya lende 'ba Bɔko'ba ti wa dɔ bo ne odo laɲa 'deni rɔ Kurisitö ame kina mbiri dɔ bo ne. ^V Kina gbī 'ja ame kumötu ala kiya lende 'ba Bɔko'ba rɔ dɔ sari ne odo laɲa 'deni rɔ bɔ ame mbiri dönī ne. Ti kēdi zīnī rɔ, rɔ kaya ma löbu. Lɔko 'deni kɔzɔ 'ja ame kopɔ dɔmo yaga ne. ^{VI} Ɔdɔ 'ja mo ko'dɔkɔ tudödu wa dē dönī ma

laka mo loko kingenge gbo yaga. Ne kozo ame do kingenge ni ti do kopo ro, ro kaya zi 'ja ne, ma laka mo loko kudödu wa dönü.

^{VII} A motö inza ame 'do ki'di botöni kudödu wa do bo römöyü bo ro akileme kinë ro löbu 'ba Boko'ba. Tine 'ja 'bëni ro akileme ro löbu 'ba botöni. ^{VIII} Römöyü botöni na dë ko'ba di mi yida ro 'ja, tine 'ja na ko'ba di mi yida ro botöni.

^{IX} Kina o'ba botöni dë gbï go lende 'ba 'ja, tine 'ja na ko'ba go lende 'ba botöni. ^X Go kö'du mo na mi mötu ala mi tiya lende 'ba Boko'ba zi 'ja 'do kudödu dönü teyi ro akileme 'ba közi kakpa 'ba më'dë ni di komo malayika.

^{XI} Tine ma di zize ze ma ro akoto ti Kurisito nere ze nime, botöni odo dë di ro 'ja kina 'ja odo dë gbï di ro botöni. ^{XII} Kozo ame pele ko'ba 'ja di mi yida ro botöni ne, 'ja na 'deni le'jete këdi köyö botöni. Kina wa pili ako di zi Boko'ba.

^{XIII} Tine kpe na go kiyake e'be ti yayi. Odo tara ne ëdi ro ma laka zi 'ja 'do kumötu ro do sari? ^{XIV} Akikali iyandi wa 'deni timo te, odo sunë döyü ni ame ro botöni ne kidakpa kulöwö nima laja na. ^{XV} Ne ma 'ba 'ja, odo sunë dönni kidakpa kulöwö nima tele na. Boko'ba i'di sunë kidakpa nima 'deni zinni 'ja ro bi 'ba akudödu do. ^{XVI} Ne odo bo mo kebe kowasa lende ma 'beze nime, dölëti ma 'beze ti 'ba kanisa 'ba Boko'ba na me nge diya 'deni.

Akonyo 'Ba Nere

(MT 26:26-29; MK 14:22-25; LK 22:14-20)

^{XVII} Tine mi ndose naga nime a motö mubi goye dë. Römöyü odo kotonjike döyë mi mötu 'be mo tönë 'do këdi ro ma laka ne, tine uyike za 'böwu

yaga rɔ a kënyë. ^{XXVIII} Ma dɔgba mo muwö tégë mî mötu 'be 'ba kanisa rɔ koza ebe kusu rönî za yîmo. ^{XXIX} Momeri ti këdî ngî tara römöyî gɔ kileme ma dökî'di Boko'ba këyî romo mo ga.

^{XX} Mî kpa kotɔtɔ 'be 'dɔ konyoke ngî tɔ rɔ, rɔ kodɔ'bo 'ba Kurisitö ñere ze mo ne inza yɔ. ^{XXI} Römöyî di bi tonyo mo mɔtɔ ile'de ngî mɔlo tötî rɔ akonyo ma 'bëyî. Ya mɔtɔ ga kari ma 'bënnî ngî ti 'bö, tine mɔtɔ ga konyo 'bënnî 'deni ngî kitëkpë, layi kupö mɔtɔ ga. ^{XXII} Wa'di ga na tara? Inzake ti linɔ tonyo kpëye tuwë wa di teyi? E'be nima kanisa 'ba Boko'ba na ko'dɔkɔke titi'ja mo todɔ laɲa rɔ bo lisa mo ga? Wa'di na kiterike gɔ miya ziye gɔmo? Tégë 'dɔ mubî gɔye? Lipo, mubî gɔye ɔtɔ dë.

^{XXIII} Römöyî akiyandi nime ako zö di zi Yësu Kurisitö ñere ze na me mëdî mololɔ ziye. Mî korɔndɔ nima ki'di közî bo zi turu teyi ne, bo ogba maɲgolɔ'bo ngî ^{XXIV} kileki yëë'dî mo zi Boko'ba bo konye yîmo kiya te, “Ame na rɔ yida roma ame ki'di 'deni gɔye. Kina ti o'dɔke nduwë te tomeri ma timo.” ^{XXV} Kina gbî 'böwu di pötö akonyo 'deni na bo kogba kösu ngî kiya te, “Akuwë nime na rɔ lömu ma la'ja 'ba Boko'ba ma korɔ 'deni dɔ roma ma. Kina ti ɔdɔ këddî kuwëke, o'dɔke nduwë te tomeri ma timo.” ^{XXVI} Kina ɔdɔ kotoke tonyo maɲgolɔ'bo nima kuwëke gbî nduwë te di mî kösu nima ëddike rɔ tuwöwö lende 'ba tölë 'ba ñere Yësu timo ñbö bo kileki kako dɔlinɔ bine.

^{XXVII} Kina nî bo ame këddî konyo maɲgolɔ'bo 'ba ñere Yësu kuwë di mî kösu abo nime ngî tara kinza lende koro mo ne, yida rɔ bo ti roma

mo nime na kèddi è'bi 'deni ka rɔ tuburu bi mo. ^{XXVIII} Ni mɔtɔ omeri konɔ rɔyɔ titi na 'jaa 'dɔ konyo kuwè di mi kɔsu nime. ^{XXIX} Ròmoyi ni bɔ ame kèddi konyo 'bèyi kuwè ngi tara di mi kɔsu nime kinza meri ma kodɔrɔ mo ne, burè na ka kèddi ko'de è'bi dɔyi. ^{XXX} Gɔ lende mo na ma, ma konzi 'beye mɔtɔ ga 'deni ngi rɔ korɔ'bɔ rɔ, rɔ kɔ'ɔ mɔtɔ ga kɔlè 'deni ne. ^{XXXI} Ma kiya te dèdi dodɔrɔke bici lende ra rɔze laka dene Kurisitò inza kodɔrɔ bici mo rɔze. ^{XXXII} Ne tine bo odɔrɔ bici lende 'deni rɔze bo kodɔ karama yaga dɔze kinza Bɔko'ba kodɔ'bɔ ze ra kɔtɔ kote dɔze ti dɔliɔ nime.

^{XXXIII} Kina me mèdi miya ziye löndö ma ga, ɔdɔ kotɔɔnike dɔye 'deni tonyo akonyo 'ba nɛre Yèsu, odake rɔye. ^{XXXIV} Ne ɔdɔ ni mɔtɔ kèddi rɔ 'bö onyo kpèyi mɔlo di liɔ 'bi kinza Bɔko'ba kari kodɔ karama ra dɔyi gɔ tako mi kpa kotɔtɔ nima. Tine lende mɔtɔ naga nima ti modɔrɔ gɔmo 'jaa ɔdɔ mömö 'deni ziye yayi.

XII

Kpa Közi Ki'di 'Ba Nyi Kɔtɔ Laka

^I Kina ame ziye kpe löndö ma ga, wa nime rɔ kpa közi ki'di 'ba Nyi Kɔtɔ Laka ne, mo'dɔkɔ ziye 'dɔ kikalike laka. ^{II} Ikalike 'deni tönè gba bine kinza ki'dike dɔye dè gɔ lende 'ba Bɔko'ba ne, a ma yawa naga a'da ye ngi ki'di ye toro akoro ni ame ga ngi rɔ tɔku kinza kilende dè ne. ^{III} Kina me mèdi miya ziye bɔ ame kèdi kilende ti tigo 'ba Nyi Kɔtɔ Laka ne inza kebe kpe kogbaki kiya te, “'Jɔ kɔmɔ nima dɔyi ne Yèsu.” Kina gbì bɔtɔ

inza kɔ'bo tiya mo te, “Yësu na rɔ ɲere,” tine ɲge ti tigo 'ba Nyi Koto Laka.

^{IV} Bine kpa kɔzi ki'di 'ba Nyi Koto Laka edi pili rɔ 'beri'beri, tine bo Nyi Koto Laka ma ki'di mo ɲge koto. ^V Kori 'ba laja 'ba Kurisitö ɲere ze nime gbï pili rɔ 'beri'beri. Tine bo Kurisitö ɲere ze mo ɲge koto. ^{VI} Tigo 'ba to'do ndobo pili rɔ 'beri'beri. Tine bo Boko'ba bo ki'di mo zi bilaka pili nime ɲge koto.

^{VII} Ziyi ni mato Boko'ba i'di rɔ Nyi Koto Laka abo ame ɲgi kɔ'bo tokonyi bilaka 'ba kanisa abo ga pili ne. ^{VIII} Nyi Koto Laka i'di ziyi mato rɔ akikali tuwöwö lende. Tine ma 'beyi mato bo koto mo nima i'di ziyi rɔ tiyëti mo laka. ^{IX} Ma 'beyi mato bo i'di ziyi rɔ ti'di döyi laka go lende 'ba Kurisitö. Tine ma 'beyi mato bo koto mo nima i'di ziyi rɔ tigo 'ba akilejo. ^X Ma 'beyi mato bo i'di ziyi rɔ to'do go koto. Tine ma 'beyi mato bo koto mo nima gbï i'di ziyi rɔ tumë lende 'ba Boko'ba. Kina bo koto mo nima na gbï kedi ki'di yi ni mato tikali lende ma yala na rɔ 'ba Boko'ba tine ma yala na kinza rɔ 'ba Boko'ba. Ma 'beyi mato bo i'di ziyi rɔ tilende rɔ kpa löwö. Tine ma 'beyi mato bo koto mo nima i'di ziyi rɔ tiyëti mi 'jo 'ba lende mo. ^{XI} Tine bo Nyi Koto Laka koto kpöki nime bo na me pili ko'do wa naga nime ne. Bo i'di kpa kɔzi nime pili rɔ 'beri'beri zi bilaka rɔ kotokoto kozo ma bo ko'doko.

Kapa 'Ba Yida Rɔ

^{XII} Tine Kurisitö edi kozo yida rɔ ame pele koto kapa mo ga ɲbanji ne tara. Kapa nima konzi pele ɲbanji tara nima lijë pili yida rɔ koto nima na.

XIII Kina gbī tara ze nime pili, Yudayi ni ti bo löwö mo ga ti atöli ni ti ma kinza rö atöli ni pili, obapatisi ze 'deni ti bo Nyi Koto Laka tēdi rö yida rö koto. Ze pili duwēke 'deni di mī bo Nyi Koto Laka koto nime.

XIV Kozo ma koŋoke yida rö inza nge koto, kapa mo ga nbanjī. **XV** Me odo ndi kënyī kebe kiya te, “Minza ama rö kapa 'ba yida rö römöyī ma közi na dē.” Tara ne lende nime ti ki'di bo ngi yaga kinza kpe rö kapa 'ba yida rö? **XVI** Ala odo mbili kënyī kebe kiya te, “Minza ama rö kapa 'ba yida rö römöyī ma komo na dē.” Tara ne lende nime ti ki'di bo ngi yaga kinza kpe rö kapa 'ba yida rö? **XVII** Me odo yida rö pili na kēdi nge koto rö komo ti kuwö lende tondo? Ala odo kēdi nge pili rö mbili ti kumē wa tondo? **XVIII** Tine Boko'ba iyija kapa 'ba yida rö naga nime pili te go ako'doko abo. **XIX** Ma kiya te kapa ma koto na nge pili kēdi dēne a moto kidēki rö yida rö inza.

XX Kina kozo ame doŋoke, kapa pele nbanjī tine yida rö koto nima na. **XXI** Kina me komo inza kikali tiya mo zi közi te, “Ari yayi mo'doko yi dē.” Kina do inza kikali tiya mo gbī zi ndi te, “Ni, ari yayi mo'doko yi dē.” **XXII** Tine kapa 'ba yida rö naga nime pili dēdi diyake te inza rö a kembe ne, odo lijē kinza yida rö inza ko'bo to'do oto. **XXIII** Tine kapa ame mo ga tönē doŋoke kinza rö a bota oto ne kina debe doroke za 'böwu yaga rö do kiteli. Kapa ma tönē mo ga kinē mo ga kaya rö ne na za 'böwu doŋoke domo kulöwö. **XXIV** Tine kapa ma yaga kele naga nime boto onyo lende mo dē.

Boko'ba odo'bo kapa 'ba yida rö 'deni na ma

ki'di koŋo do ma kinza ro a bota oto mo ga, **XXV** kinza ndo'ji keddi ra yaga mi lonngo yida ro. Tine go lijje kapa mo naga nima pili ko'oo ga ronni ro akoto. **XXVI** Kina odo a moto ko'do kapa moto 'deni kapa ma laki naga nime pili gbi yaga ro ma ko'oo. Odo kilelu kapa moto kapa ma laki naga nima pili enyi gbi bi tiliya.

XXVII Kina me kpe na ro yida ro Kurisitoo. Tine kpe pili ni moto ro kapa bo moto. **XXVIII** Kina me Boko'ba kiyija ye 'deni tara mi kanisa abo. Dogba mo bo i'di bo laja mo ga. Riyoo mo bo i'di bo kume lende ni. Mota mo bo i'di bo komo kiyandi ni kina ki'di bo to'do go koto ni. Kina bo kebe ngi tiyija ya ama ga nati, bo akileo ni ti bo to'do konyi ni ti bo do kanisa ni ti bo tilende ro kpa lowoo ni. **XXIX** Kpe pili inzake nge ro bo laja ala ro bo kume lende ala ro bo komo kiyandi. Kpe pili inzake ti koozi kakpa 'ba to'do go koto **XXX** ala 'ba tileno roko'oo ala 'ba tilende ro kpa lowoo ala 'ba tuyeti mi 'jo 'ba lende mo.

XXXI Kpe, laka miye ngi mbiri ro ma kombi go kpa koozi ame ga kulowo ro do kiteli ne. Tine a moto ma kulowo ro do kiteli mo ti mileme 'deni ngi ziye, bo na ro akoo'oo.

XIII

Ako'oo

^I Kina me ni moto odo kikali pele tilende kpa bilaka lesi ti kpa malayika, tine ni ngi ro ma sari kinza akoo'oo ti keddi e'bi ka ngi koozo biro lalaja ni ti kaliseye ma kudu kulowo naga tara. ^{II} Odo keddi pele ti tigoo 'ba tumee lende 'ba Boko'ba

këddi pele ti akikali 'ba wa pili kikali wa ma rɔ ma kusu naga, meri 'bi kɔ'bo pele tiyese dɔku ma löbu naga, tine ɔɔ kiya te kinza ti akɔ'ɔ, inza du te rɔ ɔɔ. ^{III} Ɔɔ koza ë'bī ga pele pili yaga ki'di yida röyī gbulungu dɔmo rɔ akonma, ɔɔ kiya te kinza ti akɔ'ɔ inza ko'dɔ ɔɔ lipo te ziyi.

^{IV} Akɔ'ɔ na rɔ lende këyi ni ti lende laka. Akɔ'ɔ inza ti mi kombi ala dɔ kombi ni ti tubötö rɔ. ^V Akɔ'ɔ inziri dë. Yimo ututu dë. Dökī'di mo apa dë gbī. Akɔ'ɔ inda'ba tiyeli dë. ^{VI} Kina bo inza gbī rɔ lɔŋɔ ti lende kënyë, tine lɔŋɔ abo ŋge ti lende ma kodɔɔ. ^{VII} Akɔ'ɔ ombi ma 'ba bo gomɔ 'ba wa pili kɔ'bö ti'di dönī ti kɔmɔ ki'di ti mi këddi mo pili.

^{VIII} Akɔ'ɔ ote rönī dë kɔzɔ 'ba kpa közi naga nima. Tumë lende ni ti kiteli. Tigɔ 'ba tilende rɔ kpa löwö ni ti kiteli. Kina akikali ni gbī ti kote rönni. ^{IX} Römöyi akikali ma 'beze nime ti tumë lende mo ga kpaki ti boti rɔmo. ^X Tine ɔɔ kiya te ma laka kinza boti rɔmo mo kömö yɔ kina ma ti boti rɔmo tönë ga ti kölu ŋgi yaga.

^{XI} Tönë mëdi gba rɔ kole titi ne, meri ma ti lende ma pili kɔzɔ 'ba kole titi. Tine ɔɔ kɔmɔ ma kɔpɔ 'deni mola gɔ lende dɔ kole titi ŋgi pili yaga. ^{XII} Kina me ma giri nime dëdike gba rɔ tonɔ Boko'ba nyuru kɔzɔ di mi mandara. Tine yayi ti donɔke bo 'deni te di dɔ kɔmɔ di dɔ kɔmɔ. Ma giri nime gbī mikali bo ŋge gba mbowa, tine yayi ti mikali bo 'deni ŋgi pili kɔzɔ ame bo Boko'ba kikali ma pili ne.

^{XIII} Kina me miya 'deni ziye lijë wa mota naga nime ti'di dɔ gɔ lende 'ba Boko'ba ti kɔmɔ ki'di

mo ti ako'ɔ ti kō'bō ŋgī ŋburu. Tine ma rɔ dɔ kiteli mo kina rɔ ako'ɔ.

XIV

Tilende Rɔ Kpa Löwö

^I Ako'ɔ na ki'dike kēdī dɔgba kɔmɔye. Kina i'dike miye gbī kēdī mbiri gɔ kpa kōzī mɔtɔ ga 'ba Nyī Kɔtɔ Laka, ma rɔ dɔ kiteli mo 'ba tigo 'ba tumē lende abo 'ba Bɔko'ba nima. ^{II} Bɔ ame kēdī kilende rɔ kpa löwö ne inza kilende zi bilaka lesi, tine ŋge zi Bɔko'ba römöyī bɔtɔ mɔtɔ uwö mī kpa bo dē. A ma kinza kikali naga na ma Nyī Kɔtɔ Laka kēdī ki'di bo kiya. ^{III} Tine bɔ ma kumē ma 'ba bo lende 'ba Bɔko'ba nima ēdī kilende 'ba bo zi bilaka lesi ki'di kɔnyi kɔcɔ mī kēddī teyi. ^{IV} Bɔ ame kēdī kilende rɔ kpa löwö ne okɔnyi 'bēnī ŋge rɔ gbagba bo. Tine ma kumē 'ba bo lende 'ba Bɔko'ba nima okɔnyi bilaka 'ba kanisa ŋgī pili.

^V Kina me mo'dɔkɔ ye pili 'dɔ kilendeke rɔ kpa löwö. Tine a ma mo'dɔkɔ ziye rɔ dɔ kiteli mo na rɔ lende kumē. Bɔ ame kumē lende 'ba Bɔko'ba ne, bo na mbiri di dɔ ma kilende rɔ kpa löwö. Tine ŋge ɔdɔ bɔ mɔtɔ kiyētī mī 'jɔ 'ba lende mo 'dɔ kokɔnyi bilaka pili 'ba kanisa.

^{VI} Löndö ma ga, me tönē mako ziye yayi ne, ma mēdī milende ra rɔ kpa löwö dēne ti mokɔnyi ye tondo ga? O'ja mo'de ŋgī rɔ akileme mo ti akikali mo ti lende kumē mo gbī ti akiyandi mo 'di. ^{VII} Me a ma kinza dīdī naga nime pele kɔzɔ more ni ti tɔmo ni ne, ɔdɔ kingelo yīmo dē laka yē na ti kuwö yīmo? ^{VIII} Me ɔdɔ bɔ kanya kome tototi dē laka yē na ti kileŋo rōnī ndö koda dɔ

ya? **IX** Kpe na gbī tara. Ɔɔɔ kebe kilende rɔ kpa lōwō bilaka kuwō yīmo dē 'dɔ lijē kikali tondo? Ēddi kilende ē'bi ka ŋgī mī lili.

X Mī dɔliŋɔ bine kpa bilaka na me ga pili ŋbanj rɔ gege ti 'jɔ 'ba lende mo ga. **XI** Tine ɔɔɔ muwō mī 'jɔ 'ba lende mo dē ma 'deni rɔ bɔ lōwō zi bɔ kiya mo tɔ nima. Kina bo 'deni gbī yaga rɔ bɔ lōwō zō. **XII** Ne dēne kɔzɔ ma 'beye nime kiterike kpa kōzi 'ba Nyī Kɔtɔ Laka kulōwō ne, ma laka mo 'dɔ kogbɔke rɔye tokɔnyi bilaka 'ba kanisa.

XIII Kina me nī ame kēddi kilende rɔ kpa lōwō ne, ititi Bɔko'ba ki'di yi gbī tiyētī mī 'jɔ 'ba lende mo. **XIV** Rōmōyī ma 'bama ɔɔɔ mumōtu rɔ kpa lōwō dōki'di ma na ŋge kēdī kumōtu, tine meri 'ba dɔma o'ja ɔtɔ dē di teyi. **XV** Ne tine gɔ mo'dɔ tondo? Ti mumōtu ti dōki'di ma gbī ti meri 'ba dɔma. Ti moba ŋgala ti dōki'di ma gbī ti meri 'ba dɔma. **XVI** Me ɔɔɔ kileki yēē'di mo ŋge ti dōki'di yi zi Bɔko'ba 'dɔ bilaka ama ga yayi ne ko'dɔ “Amini” tondo gɔmo kinza ma bo kikali wa ma kēddi kiya mo dē? **XVII** Mɔtɔga mōtu 'bi nima ti kēdī rɔ ma laka, tine bɔ ama tiyī ne o'ja ɔtɔ dē di teyi.

XVIII Ne ma 'bama mileki yēē'di zi Bɔko'ba gɔ ame milende kpa lōwō kebe ye. **XIX** Tine ma di mī kanisa tilende mbowa ti meri 'ba dɔma ti kpa ma kuwō yīmo naga na mo'dɔkɔ tiyandi ya mɔtɔ ga timo. Ame na rɔ dɔ kiteli zō di dɔ tilende kulōwō rɔ kpa lōwō.

XX Lōndō ma ga, kinza komerike lende dē kɔzɔ kole titi. Tine ilekike rɔye ŋge rɔ boyi titi zi lende kēnyē. Meri 'be i'dike kēdī rɔ 'ba bulōbu.

XXI Mi buku 'ba Boko'ba iya 'deni te, “Ti moja bo löwö tilende zinnî lijê bilaka ma naga nime. Ti milende zinnî ro kpa löwö. Tine pele lijê inza kuwö dōma.”

XXII Kina me dikalike 'deni tilende ro kpa löwö nima i'di ro akileme zi ma kinza ki'di dönnî dē go lende 'ba Boko'ba naga. Tine inza zi ma ki'di dönnî 'deni. Kina tumē lende i'di ro akileme zi ma ki'di dönnî go lende 'ba Boko'ba naga, inza zi ma ki'di dönnî dē mo ga. XXIII Me odo kpe bilaka 'ba mi kanisa pili kebeke ngi bi tilende ro kpa löwö na bo moto ame kinza ro 'ba kanisa ne kako kodo yayi, bo ti kiya dē te kpe noki na? Ne bo ame ki'di dönnî dē gba go lende 'ba Boko'ba ne XXIV odo bo kodo ko'ja kpe pili keddike tumē lende 'ba Boko'ba, wa ame ga bo kuwö ne edi komba doki'di bo ngi bo komeri go lende kenyē abo ga. Lende ma bo kuwö nima na ti kote bure abo ngi XXV koja lende kenyē ma doki'di bo pili yaga bi koro, bo ti kolodo beri tumotu Boko'ba kiya te, “Boko'ba edi ngi mi longo ye.”

A Ma Kodoro Mi Kanisa

XXVI Löndö ma ga, a ma miteri ziye na me. Odo kotonjike dōye 'deni mi motu nima moto koba ngala, moto kiyandi wa, moto kiyeti go akileme ma keddi ko'do roni, moto kilende ro kpa löwö, moto kiyeti mi 'jo 'ba lende mo. Tine i'dike ko'do wa pili ro konyi ro go ro. XXVII Ne odo moto ga keddi kilende ro kpa löwö, i'dike lijê keddi nge kozo riyö ala mota tara. Kina 'do lijê kilende gbi ro kotokoto ki'dike bo moto kiyeti mi 'jo 'ba lende mo. XXVIII Ne odo bo kiyeti kpenni kinza i'dike lijê kudumö ma 'benni ngi, lijê kilende nge ti minni

zi Boko'ba. **XXIX** I'dike ma riyö ala mota ame ga ro bo kumë lende 'ba Boko'ba ne na kilende moto ga kuwö ma 'bënni nge tara kitemo gomo. **XXX** Ne odo Boko'ba ki'di lende abo ngi mi bo moto di mi kpa kototo yayi, bo ma kedï kilende dogba mo nima kudumö ma 'ba bo ngi gbo yaga. **XXXI** Kina ti kpe pili kiyetike lende 'ba Boko'ba ro kotokoto 'do kiyandi ma konzi pili ki'di mi keddi teyi. **XXXII** Bo kumë lende ni ko'bo titi togbo do a ma kedï kodo di kpenni. **XXXIII** Römöyï bo Boko'ba inza ro bo akirasi. Bo ro bo lende keyi.

Kina me mi kpa kototo 'ba bilaka 'ba Boko'ba pili **XXXIV** kinza 'ja kusë de ti lende. Kola lijë de kilende römöyï kö'du ki'di 'ba Musa iya 'deni tonë bine te, "A moto ro 'ja kinza mbiri do botoni." **XXXV** Odo lijë ko'doko tikali a moto lijë kari kititi më'de nni ga 'jaa di lijö. Odo 'ja mo kusë ti lende mi kpa kototo 'ba kanisa loko odo ro kaya 'deni roni.

XXXVI Mikali de, e'be nima go ame lende 'ba Boko'ba kisaki kako di ziye ne? Ala go ame e'be kako nge ziye ne? **XXXVII** Ne odo ni moto kiya röyï tégë ro bo kumë lende ro bo kedï ti kpa közi 'ba Nyi Koto Laka ikali a nime mugu ne na ngi ro kö'du ki'di 'ba Kurisito nere ze. **XXXVIII** Boto ame kuwö do kö'du ki'di nime de ne kinza ni moto kuwö do bo de.

XXXIX Kina me ti löndö ma ga, tumë lende mo na ki'dike doki'di ye gomo. Tine kinza ko'jonoke go tilende ro kpa löwö de. **XL** Wa pili o'doke ro kpa koriya.

XV

Tɔɔo 'Ba Kurisitö Di Mi Tölë

^I Kina me ti löndö ma ga, mo'dɔko tileki tiya gɔ laja laka tönë muwöwö 'deni bine ne gbï ziye. Ame kina kinda'bake 'deni kɔrɔke kitigɔ timo mi meri 'be ne. ^{II} Ama kina rɔ laja kɔto laka mo ma muwöwö ziye. Kina ti komɔ ye ngï timo di mi tölë ɔɔo kinda'bake ki'dike dɔye laka gomo. Ne ɔɔo kinza tara, omba i'dike e'be dɔye 'deni ka ngï gomo rɔ bëtï.

^{III} Ma rɔ dɔ kiteli mo ma muwö mololo gomo miya ziye mo na me, Kurisitö ölë 'deni gɔ lende kënyë ze ga kɔzɔ ma kugu molo mi buku 'ba Boko'ba tara. ^{IV} Usu bo 'deni tine bo ënyï 'deni kɔɔo yaga di mi tölë mi tö'dö dɔ mota kɔzɔ ma kugu yayi. ^V Kina bo ɔɔo 'deni kileme rɔ bo zi Pitörö. Bo ileme rɔ bo gbï zi bɔ laja abo ga ma 'butë dɔmoriyö. ^{VI} Kina bo kɔɔo gbï kileme rɔ bo zi bɔ kuwö lende abo ga ma konzi kɔzɔ kuluku 'butë (500) tara pili bi kɔto, ame ma konzi mɔto mo ga kedi gba ti kömönni ko'ja kabate ne. Ala ɔɔo mɔto ga ti kölë 'deni pele. ^{VII} Kina bo ɔɔo kileme rɔ bo zi Yakoba, gbï zi bɔ laja abo mɔto ga pili. ^{VIII} Tine ma rɔ nburunburu mo pili na bo kari kɔɔo ngï zö ma ame rɔ kole köyö kinza ko'de bi dɔ ɔto dë mo nime.

^{IX} Ma na 'bama ngï wötï rɔ bo laja ame mo du kinza rɔ ɔto ne. Mɔ'bo dë 'dɔ kidëki ma rɔ bo laja 'ba Kurisitö. Römöyï moloma pa rɔ to'do közi kasi zi kanisa 'ba Boko'ba. ^X Ne tine ti mi këyï 'ba Boko'ba na me ma 'deni te ne. Kina gbï mi këyï nima ilikö dë ngï tara rɔ yawa, römöyï ma na mo'dɔ ndɔbo ngï kebe bɔ laja ma laki pili.

Tine ndɔɔɔ ko'dɔ ma na dɛ. Mĩ kɛyĩ 'ba Boko'ba na ko'dɔ ndɔɔɔ tɔ. ^{XI} Kina me ɔɔɔ kɛdĩ pele rɔ ma kako di zɔ ala di zinni lijɛ ma rɔ bɔ laja mɔɔ mo naga nime kina kpaki rɔ wa ma duwɔwɔ mo ame ki'dike dɔye 'deni gɔmo ne.

Tɔɔɔ 'Ba Tɔku Di Mĩ Tɔlɛ

^{XII} Kina me laja pili ma duwɔwɔ iya te Kurisitɔ ɔɔɔ 'deni yaga di mĩ tɔlɛ. Ne rɔ ma tondo mo na ya ma 'beye mɔɔ ga kɛdĩ kiya 'bɛnni 'bɔwu te tɔku inza kindiɲi kpe? ^{XIII} Ne ɔɔɔ kɛdĩ rɔ ma laka, omba Kurisitɔ indinɲi dɛ du. ^{XIV} Kina ɔɔɔ kindiɲi Kurisitɔ dɛ gbĩ yaga di mĩ tɔlɛ a mɔɔ inza kpe ame gɔ duwɔwɔ. Kina a mɔɔ inza kpe gbĩ ziye ti'di dɔye gɔmo. ^{XV} Kina ma rɔ dɔ kiteli mo ti kileme ze ŋgĩ dunnɔ bɛti 'deni kpa Boko'ba. Rɔmɔyĩ diya 'deni te Boko'ba indinɲi Kurisitɔ 'deni yaga di mĩ tɔlɛ. Ne ɔɔɔ kɛdĩ 'deni rɔ ma laka tɔku kindiɲi dɛ indinɲi Kurisitɔ dɛ ma? ^{XVI} Rɔmɔyĩ ɔɔɔ kindiɲi tɔku dɛ indinɲi Kurisitɔ dɛ gbĩ. ^{XVII} Kina ɔɔɔ kindiɲi Kurisitɔ dɛ meri 'be ame ki'dike dɔye gɔmo ne 'deni ka ŋgĩ bi sari, wali 'ba lende kɛnyɛ 'be ɛdĩ gba dɔye. ^{XVIII} Kina lijɛ ame ga kɔ'dɔ 'deni mĩ Kurisitɔ ne ɔlu 'deni gbĩ. ^{XIX} Kina me ɔɔɔ kɔmɔ ki'di ze gɔ Kurisitɔ nime kɛdĩ 'deni ŋge gɔ loma 'ba dɔliɲɔ nime, lisa ma 'beze na ŋgĩ 'deni kulɔwɔ nati.

^{XX} Ne lende ma rɔ ma kodɔɔ mo na me, indinɲi Kurisitɔ 'deni di mĩ tɔlɛ. Bo na 'deni rɔ dɔndende 'ba tɔɔɔ di mĩ tɔlɛ zi ame ga pili kɛdĩ kɔlɛ ne. ^{XXI} Rɔmɔyĩ kɔɔɔ ame bilaka lesi na ko'de tɔlɛ ne, kina me 'deni gbĩ bilaka lesi na ko'de tɔɔɔ di mĩ tɔlɛ. ^{XXII} Kina kɔɔɔ ame ma konzi kɔlɛ

'deni koto ti Adama ne tara ma konzi ti kodo gbi yaga di mi tole koto ti Kurisitö. **XXIII** Mi tumu ame mo ngi ro ma kodoro ziyi moto ne, Kurisitö na 'deni ro kole dandende 'ba tado di mi tole. Kina 'jaa 'do kiyija ame ga ro 'ba bo 'ba Kurisitö ne ti mi kada 'ba tako abo. **XXIV** Kina nburunburu 'ba dolinjo mo tone ti komo ngi nati. Kurisitö ti ka'da wa pili ma ro lobu do dolinjo nime ti ma ti kosi kakpa ti bo tigo mo ga ngi pili kogba nere lobu ki'di zi Boko'ba 'bu. **XXV** Romoyi bo Kurisitö na Boko'ba ki'di 'deni molo 'do kedi ro bo do dolinjo nime nbö bo ka'da bo ya abo ga ngi pili.

XXVI Tine bo ya ma nburunburu ma 'do ka'da mo tone na ro tole. **XXVII** Buku 'ba Boko'ba iya 'deni te, "Boko'ba i'di bo ka'da wa pili 'deni." Tine wa pili nime kiya te bo a'da ne, Boko'ba inza yimo. Romoyi Boko'ba na ki'di bo ka'da wa pili mo naga nima. **XXVIII** Kina odo bo ka'da wa pili 'deni bo kole gbi ti kileki ro bo beri bi ndi Boko'ba ame ki'di wa pili 'deni bi ndi bo beri ne. Kina go Boko'ba na kedi ngi nati ro bo do wa pili.

XXIX Ne go wa'di na bilaka kedi ko'do bapatisi ti moyi toku 'benni ga gomo? Ma kiya te todo di mi tole kinza yo ti ko'do bapatisi ti moyi toku ni go wa'di? **XXX** Ne kina me go wa'di na dilaja 'beze roze ngi nburu tombi gomo? **XXXI** Londö ma ga, ma 'bama ngi ro komo lendö mi tole. Do kombi ma goye mi loma ze mi Kurisitö nere ze na me kedi ki'di ma miya wa naga nime pili te ne. **XXXII** Ma medi ra nge ro yida ro 'ba doyayi nime dene ti mo'do ya ti kuruku 'ba moko naga nime di Epeso bine ne ka go wa'di? Wa'di ga na ti mo'ja di gomo? Odo kiya te toku ni kindini de

kpe kɔɔ yaga donyoke eze kpeze ti tone duwēke rōmōyī tīlëndō dēdī dōlēke kɔɔ ma tōnē kiya rōnī ne.

XXXIII Kpe, kinza kōluke lende dē. Rɔ ma laka kɔɔ lende mumē tōnē, lēpī kēnyē ēdī kirasi lende laka 'bī. **XXXIV** Ilekike komerike dɔye kolake gɔ lende kēnyē yaga. Mēdī miya nime rɔ laɲa rɔye rōmōyī ya mɔɔ ga yayi ikali Boko'ba dē.

Kinē Ma Kēdī Kɔɔ Timo Di Mī Tölē

XXXV Ya mɔɔ ga ti kileki kiya te, “Ti tōku ni kɔɔ tondo mo ga? Kinē ma tondo mo ga na 'dɔ lījē kɔɔ timo?” **XXXVI** Ti miya te, nī rumō nime, kupō ɔɔ kogba kīdīyē mī yayi, ēdī kōlē titi gba na 'jaa kōtu. **XXXVII** Tine ma kīdīyē mo tōnē inza rɔ ma kōtu mo nima pili. Kupō na nge nḡi kīdīyē ē'bī rɔ silinḡi. Mɔɔga bo abo rɔ 'jɔ nyōnyu ala 'jɔ 'ba a mɔɔ. **XXXVIII** Kina Boko'ba kogba kinē ame bo ko'dɔkɔ abo ne ki'di zi kupō nima kōtu timo. Kupō pili rɔ gɔmo bo i'di kinē teyi rɔ ame ga koriya timo ne.

XXXIX Kina me kinē wa ame ga pili ti dīdī yīmo ne inza kɔɔ. Bilaka lesi ti kinē ma 'bēnnī 'beri. Yēri ti ma 'bēnnī 'beri. Yali gbī ti ma 'bēnnī 'beri. Kina kenze ni gbī ti ma 'bēnnī ga 'beri. **XL** Kina me kinē a ma mītɔɔ 'beri. Kinē ma mī dɔyayi bine gbī 'beri. Kina tele 'ba a ma mītɔɔ 'beri, ma 'ba mī dɔyayi bēri bine gbī 'beri. **XLI** Kada ti tele ma 'bēnī, nyepe gbī ti ma 'bēnī kina kēlu ni gbī ti tele ma 'bēnnī ga. Tine pele di mī lōngō kēlu naga nima tele mo ga ēdī gbī pili rɔ gege.

XLII Kinē tele nime na ti kēdī tara zi tōku ame ga kɔɔ di mī tölē ne. Tōku ame kēdī kusu 'deni

ne ngi ro yida 'ba yayi, tine odo kodo 'deni yaga enme de kpe. **XLIII** Mi tusu mo enye e'bene 'deni ngi yaga tigo mo to kinza kpe. Tine odo kodo 'deni ele ngi nburu ti tigo ro mbembé. **XLIV** Mi tusu mo ro yida ro ma sari nime, tine odo kodo 'deni ngi ro 'ba Nyi Koto Laka.

Kina kozo ame dikalike yida ro ma sari nime kedí ne, omba yida ro 'ba Nyi Koto Laka edí gbí tara. **XLV** Romoyi buku 'ba Boko'ba iya 'deni te, "Bilaka ma dandende mo tone ro Adama ne o'ba 'deni ti didi yimo." Tine Adama ma nburunburu mo na 'ba bo ro bo ti'di didi. **XLVI** Dongoke 'deni bine yida ro ma Nyi Koto Laka ki'di na de titi kako dogba, tine yida ro ma sari nime na kako dogba. **XLVII** Adama ma dandende nima o'ba di mi lupu 'ba doyyai. Tine Adama ma ro mi riyó mo ako ma 'ba bo di mitoro. **XLVIII** Kina me ya ame ga mi dolinjo ne ngi kozo bo ma ko'ba di mi lupu nima. Tine ya ame ga mitoro ne ngi kozo bo ma kako di toro mo nima. **XLIX** Kina kozo ame doloke kiné 'ba bilaka ma ko'ba di mi lupu 'deni roze ne, kina gbí tara yayi ti doloke kiné 'ba bilaka 'ba doyyai 'ba mitoro 'deni roze.

L Londó ma ga, wa ame medí miya ziye ne na me. Wa ame ga ko'ba kedí ti roma ti yida ro ne inza ti go bi mi nere lobu 'ba Boko'ba. Kina ame ro yida 'ba yayi ne inza ti go bi mi dolinjo ma kote roní de kó'bó ro nburunburu nima.

LI-LII Uwóke lende kusu nime to ma. Ze nime pili dinza doléke ngi 'doyi yaga. Tine odo biro tototi ma nburunburu mo tone na kudu yo ngi kpilinj kozo komoyi ame komba ne te na ze nime pili dedí duyike roze ngi yaga welo. Romoyi odo

biro tototi nima kudu yo na töku ni kedi kodo ngi ti yida ro ame kenme de kpe ne. Kina kedi kuyi ze ngi pili. ^{LIII} Wa ma tone ga ro yida 'ba yayi ne edi kolo yida ro ma kenme de ne ngi ronni. Wa ma tone ga kedi kole ne edi kolo yida ro ma kinza kole ngi ronni. ^{LIV} Kina me odo wa ma ro yida 'ba yayi ni na kedi kolo yida ro ma kenme de 'deni, wa ma kedi kole naga kedi kolo yida ro ma kinza kole 'deni tara tine, omba edi 'deni ngi ko ro ma laka kozo ma tone buku 'ba Boko'ba kiya ne. Ame kiya te, "A'da tole 'deni, iyolu kpa bo 'deni yaga. ^{LV} Ni tole, aka'da 'bi edi yala? Ni tole, 'di yi mo tone edi yala?" ^{LVI} Di abo 'ba tole ame bo kedi ko'be wa timo ne na ro lende kenyä. Kina bi tigo 'ba lende kenyä na ti ko'du ki'di 'ba Musa. ^{LVII} Ne tine ye'di kedi zi bo Boko'ba go ame bo ki'di aka'da 'deni zize ti nere ze Yesu Kurisitö ne.

^{LVIII} Kina me ti ziye kpe londö ma ga ma mo'o kulowö nime, oböke kitigo ti mi keddi ogboke roye nburu mi ndobo 'ba nere Yesu Kurisitö. Romöyi kozo ame kikalike 'deni a moto ame ko'do domöyi bo nere ne iliko de ngi du tara ro yawa.

XVI

Akireke

^I Medi mi'di ame ziye tikali mo go lende 'ba girisi ame 'do kireke tokonyi bilaka 'ba Boko'ba ma mi Yudayi timo ne. Ziye gbi 'do to'do mo kozo ma mose zi kanisa ma Galatiya. ^{II} Ro go kada lobu pili ni moto ogba girisi go tigo 'bi ki'di beri

'do kireke dönü. Römöyü ödö mömö kinza kënyü 'jaa 'böwu tireke mo di roma.

III Ödö mömö yayi bilaka ame ga konḡoke 'deni ne na ḡḡi ti moja ti waraga kari ti kpa közi ki'di 'be nima Yerosalema. IV Ne ödö kinda ḡbi laka zö 'do mari, ti dilingere koto tinni.

Akumötö

V Ti mömö 'jaa ziye ödö mudö 'deni titi kebe Makedoniya. Römöyü mo'doko titi tudö kebe yayi. VI Mëdi mari nime 'do toloma titi mbowa tiye yayi. Motoga ti mote lowa nime pili tiye yayi. Kina 'do ki'dike ma 'jaa ḡo kori tari dogba mi lingere ma di yayi tari ḡo bi moto ame zö 'do tari teyi ne. VII Mo'doko de 'do tonḡo ye ḡge ro korokoro titeli ḡḡi domo. Momeri 'do migabi titi mbowa tiye kozo ako'doko abo 'ba Kurisitö ḡere ze tara.

VIII Tine ti moloma titi ḡbö kada 'ba Penitikosi kota ma Epeso bine. IX Bi 'ba tiliya ro ḡo ndobo ma laka mo tonë na me 'jaa bine ne. Tine a mo ḡgoro titi moto ga edi ḡbaḡi bine tonyo burutu ma.

X Ödö Timatiyo kömö yayi i'dike bo koloma dömbeli bo kolodo beri römöyü bo edi ro to'do ndobo 'ba ḡere Yesu kozo 'bama. XI Kina kinza boto moto kebe de kudöli bo. Ojake bo kari mi kori abo liya ti yeyi mo, bo kileki kako zö bine. Römöyü medü ḡḡi bine ti komo ki'di gönü lile ti löndö moto ga.

XII Tine ma 'ba bo löndö ze ame ro Apolo ne, ma na moco 'deni zi bo kulowo 'do bo kari ti löndö naga nime kömö tonḡo ye yayi. Tine inza

gɔ ako'dɔkɔ abo na 'dɔ tari giri nime. Bo ti kari ngi ɔdɔ bo ko'ja kori mo.

^{XIII} I'dike kɔmɔye kedi kilegbe koroke kitigo mi a ma ki'dike dɔye gɔmo. Olomake kinza tikere ti mi keddi. ^{XIV} O'doke wa pili ti ako'ɔ.

^{XV} Londɔ ma ga, ikalike 'deni bilaka liɔ 'ba Setepana na ki'di donni dogba gɔ lende 'ba Yesu di Giriki yayi. Kina lijɛ na gbɛ ki'di ronni 'deni 'dɔ to'dɔ ndɔbɔ 'ba tokɔnyi bilaka 'ba Boko'ba ga. Kina me medɛ miya ziye, ^{XVI} lijɛ ma kɔzɔ a nime te naga nime na gɔ kuwɔke donni gbɛ ti lepɛ nni mɔtɔ ga ame kopi ronni mi ndɔbɔ nime ne. ^{XVII} Miliya ngi kulowɔ gɔ tako 'ba Setepana ni ti Pɔtonato ti Akayiko ame lijɛ kako komɔ ngi zɔ bine ne. Lijɛ ngi kɔzɔ iya te kpe mo na 'deni tara. ^{XVIII} Lijɛ idinga dɔma ngi yaga gbɛ kɔzɔ ame lijɛ kidinga dɔye ra ne. Lijɛ bilaka ma kɔzɔ a naga nime te o'dɔkɔ gɔ lende 'benni na kinda'ba.

^{XIX} Kanisa ame ga pili mi dɔyayi 'ba Asiya bine ne umotɔ ye pili. Akowila ni ti Purisika ti bilaka 'ba kanisa ma kedi tinni liɔ naga umotɔ ye rɔ mbembɛ mi moyi nɛre Kurisitɔ. ^{XX} Londɔ ma bine naga nime umotɔ ye pili. Kina umotɔke rɔye rɔ gɔ rɔye ti kɔzi riyɔ mi moyi Boko'ba.

^{XXI} Ma Polo na me mugu motɔ nime ti kɔzɔ. Motɔ ma ziye pili.

^{XXII} Bɔtɔ ame kinza ti ako'ɔ 'ba Kurisitɔ ne sonɔ kedi dɔmo.

Nere ze, ileki ti kako.

^{XXIII} Lende keyi 'ba Yesu Kurisitɔ nɛre ze koloma tiye. ^{XXIV} Ako'ɔ ma koloma tiye mi moyi Yesu Kurisitɔ.

**Ndose Kɔɔ Laka, Buku 'ba Tisaki ni Tɔɔ
to Lömu La'ja 'Ba Yësu Kurisitö Nere Ze
Jur Modo: Ndose Kɔɔ Laka, Buku 'ba Tisaki ni Tɔɔ
to Lömu La'ja 'Ba Yësu Kurisitö Nere Ze New
Testament+**

copyright © 1998 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: (Jur Modo)

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

All rights reserved.

2020-11-18

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 21 Feb 2024 from source
files dated 29 Jan 2022

4cdbc69b-5207-55d8-8df2-e743cba8dc07